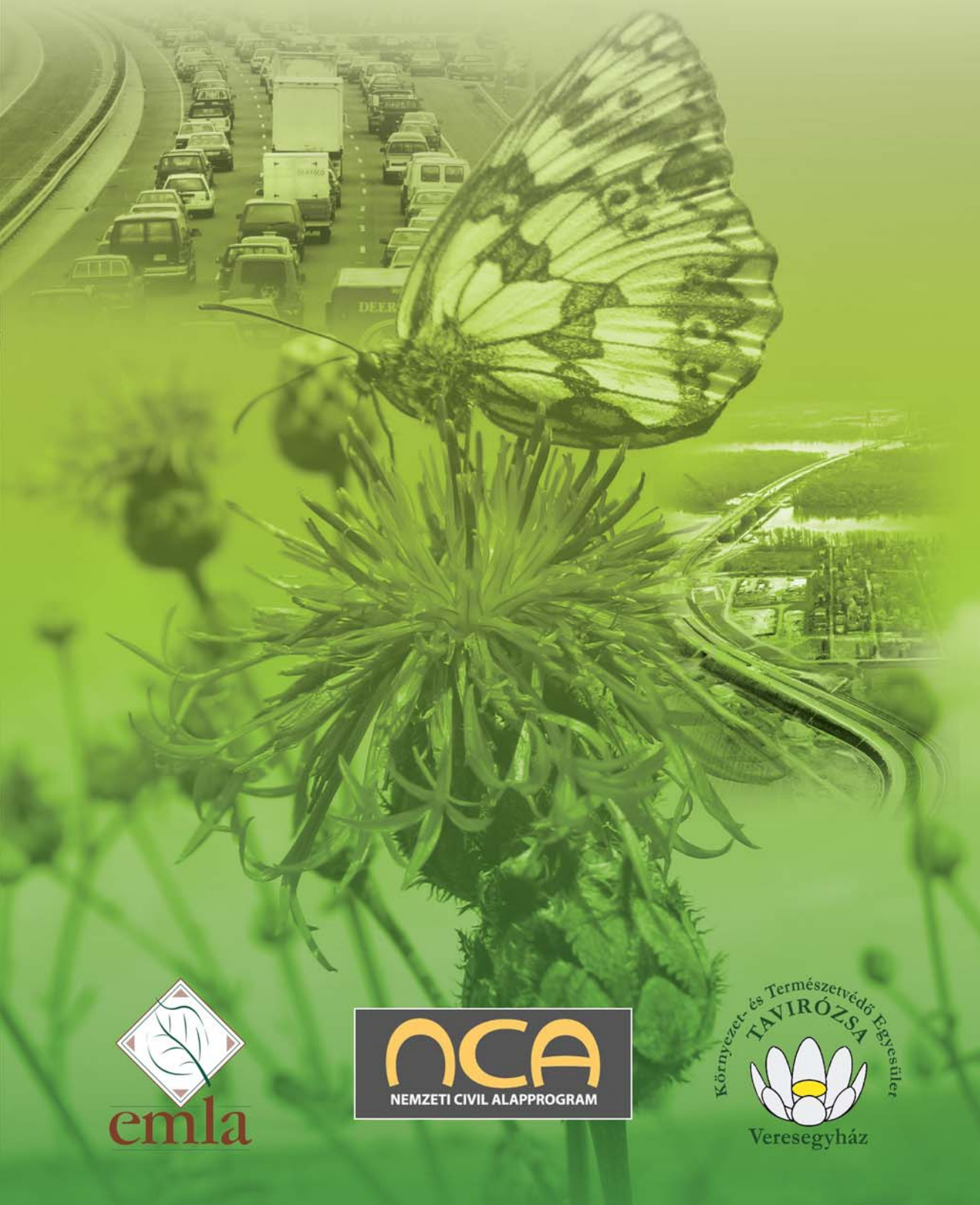

Agglomerációs füzetek I.

- Civil szervezetek a budapesti agglomeráció fenntarthatóságáért -

emla

Tartalom

	Oldal
Bevezetés	1
I. A budapesti agglomeráció demográfiai változásai a XIX. századtól napjainkig	2
II. Esettanulmányok – civil érdekérvényesítés a fenntarthatóság jegyében	5
Veszélyben - volt? - a pátyi Sasfészek-tó	5
Egy útépítés környezetvédelmi engedélyezésének kálváriája a budai agglomerációban	12
Településfejlesztési problémák Törökbálinton	15
Egy meghíúsított ipari beruházás tanulságai	18

Kiadók:

EMLA Egyesület

1076 Budapest, Garay u. 29-31. www.emla.hu

Adószám az 1%-hoz: 18041033-2-42

Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület

2112 Veresegyház, Huba u. 43. www.tavirozsa-egyesulet.hu

Adószám az 1%-hoz: 18672356-1-13

Szerkesztette: Tatár Sándor (Tavirózsa Egyesület)

Nyomdai előkészítés: Bereczki Barna Zoltán

Nyomda: RO-LA Kft.

Példányszám: 1000 db

Bevezetés

Napjainkban az agglomeráció fenntarthatatlan területfejlesztési folyamatai egyre súlyosabb környezeti, társadalmi, sőt pénzügyi következményekkel járnak. A zöldterületek - nem ritkán köztük a védett élőhelyek (!) - száma és kiterjedése egyre csökken, a népességszám gyors emelkedésével pedig megnöttek az infrastruktúra-fejlesztési igények és a közintézmény-üzemeltetési feladatok terhei. Ezeket a kötelezettségeket a települések általában csak hitelből képesek finanszírozni, mely sok esetben eladósodáshoz és az önkormányzati tulajdonú földterületek áron aluli eladásához (kiszolgáltatottsághoz) vezet. További gondot jelent, hogy az agglomeráció lakosságának jelentős része ingázik munkahelye és otthona között, ezért csúcsidekben zsúfoltak az utak, egyre tarthatatlanabb a közlekedés okozta levegő- és zajterhelés.

A hibás településfejlesztési döntések egyik fő oka az önkormányzatok, önkormányzati képviselők és az érintett lakosság szakmai és jogi tájékoztatatlansága. A környezetvédő civil szervezetek megfelelő szakmai és szakmapolitikai felkészültséggel rendelkező tagjainak kulcsszerepük van/lehet a problémák megelőzésében, kezelésében. Ennek azonban elengedhetetlen feltétele a két szektor közötti együttműködés elmélyítése, egymás érdekeinek megismerése és kompromisszum keresése. Ennek egyik formája a civil szervezetek helyi, térségi döntéshozási folyamatokban történő közvetett vagy közvetlen részvételének biztosítása (pl. külső tagként vagy képviselőként az önkormányzatok szakmai bizottságaiban).

Az EMLA Egyesület több mint 500 környezetvédelmi ügye (jogi tanácsadás vagy képviselet) alapján megfigyelhető, hogy nagyon sok a más-más településeken egy-két év eltéréssel felbukkanó hasonló eset. Olyan rokon jellegű környezetvédelmi problémák kerülnek elő napjainkban az agglomeráció pesti részén, melyek korábban, az évtized elején a "budai oldalon" jelentkeztek (pl. M0-ás építése, bevásárlóközpontok terjeszkedése, túlzott mértékű belterületbe sorolások, átgondolatlan iparfejlesztés). E miatt az agglomeráció eltérő fejlettségű térségeiben tevékenykedő civil szervezetek közötti tapasztalatcsere kiemelkedő jelentőségű.

Az EMLA Egyesület és a Tavirózsa Egyesület a Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával 2007. végén indította el a Zöldgyűrű Programot, melynek célja az agglomeráció környezetvédő civil szervezetei és önkormányzatai között a hosszú távú együttműködés alapjainak kiépítése az agglomeráció fenntartható fejlődésének* előmozdítása érdekében. A 2008. május 31-én megrendezésre kerülő "I. Zöldgyűrű Konferencia"-val (Veresegyház) hagyományt kívánunk teremteni. A rendezvénnyel olyan konstruktív párbeszéd indulhat el a civil szervezetek, önkormányzatok és hatóságok között, mellyel megelőzhetők, illetve kezelhetők lesznek az agglomeráció fenntarthatóságát veszélyeztető döntések és fejlesztések.

A fenti célok szemléletében készült el jelen füzetünk is, mely olyan válogatott, pozitív és negatív végkifejletű esettanulmányokat vonultat fel, melyek tanulságai egyaránt hasznosak lehetnek a civil környezetvédő szervezeteknek, de az önkormányzatoknak és az illetékes szakhatóságoknak is.

Kiemelt figyelmet szenteltünk arra, hogy az egyes ügyeket - a fenntarthatóság jegyében - ne csak környezetvédelmi szempontból, hanem társadalmi és gazdasági szempontból is értékeljük, de ezen felül a jogi oldallal és a média szerepével is foglalkoztunk.

Reményeink szerint olvasmányossá teszi kiadványunkat az, hogy az ügyek bemutatására különböző hangvételű és stílusú szerzők vállalkoztak. Ezúton kívánok hasznos időtöltést kiadványunk olvasásával!

2008. május 18.

Tatár Sándor
szerkesztő

* A fenntartható fejlődés az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével.

I. A budapesti agglomeráció demográfiai változásai a XIX. századtól napjainkig

A budapesti agglomeráció mind gazdasági, mind társadalmi szempontból meghatározó tényezője hazánknak. Kiterjedése 2538 km², mely Magyarország területének mindössze 2,7%-a, azonban a lakosság mintegy 25%-a, 2.451.000 ember él itt (Budapesten 1.696.000 fő, a 2000 km²-es gyűrűben pedig 755.000 fő). Az agglomerációba Budapesttel együtt 81 település tartozik, melyből 27 kapott városi címet, közülük Érd 2006. július 1-től megyei jogú város.

Az agglomeráció az országos GDP 40 %-át termeli, ebből azonban Budapest részesedése 34-35 százalék, az agglomerációs övezet gazdasága pedig 5-6 százalékot termel (Pest megye többi területére csak 2-3 százalék jut).

A budapesti agglomeráció települései és szektorai
2007. január 1.

A budapesti agglomeráció települései: Budapest, Alsónémedi, Biatorbágy, Budajenő, Budakalász, Budakeszi, Budaörs, Csobánka, Csomád, Csömör, Csörög, Délegyháza, Diósd, Dunabogdány, Dunaharaszti, Dunakeszi, Dunavarsány, Ecsér, Erdőkertes, Érd, Felsőpakony, Fót, Göd, Gödöllő, Gyál, Gyömrő, Halásztelek, Herceghalom, Isaszeg, Kerepes, Kistarcsa, Kisoroszi, Leányfalu, Majosháza, Maglód, Mogyoród, Nagykovácsi, Nagytarcsa, Ócsa, Őrbottyán, Páty, Perbál, Pécel, Pilisborosjenő, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisszentiván, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pilisvörösvár, Pomáz, Pócsmegyer, Pusztazámor, Remeteszőlős, Solymár, Sósút, Szada, Százhalombatta, Szentendre, Szigethalom, Szigetmonostor, Szigetszentmiklós, Sződ, Sződliget, Tahitótfalu, Taksony, Tárnok, Telki, Tinnye, Tök, Tököl, Törökbálint, Üllő, Üröm, Vác, Vácrátót, Vecsés, Veresegyház, Visegrád, Zsámbék (2005. évi LXIV. törvény a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről, 1/1 számú melléklet)

1. A terület főbb demográfiai változásai, folyamatai

1.1. A népességszám alakulása a XIX. századtól a rendszerváltásig

A budapesti lakosság létszámának első jelentős változása 1869 és 1900 között következett be. A lakosságszám 257 ezerrel 602 ezerre nőtt, és ez szorosan együtt járt az akkori szuburbiai viharos növekedésével. (Budapest - később Budapesthez csatolt - elővárosainak népessége ugyanebben az időszakban 31 ezerrel 129 ezerre duzzadt). A városkörnyék növekedése tehát lényegesen nagyobb mértékű volt még a rohamosan növekvő nagyvárosénál is: a kiegyezés utáni három évtizedben Budapest lakosságszáma több mint két és félszeresére, az elővárosoké pedig négyszeresre emelkedett.

A XX. század elején a tendencia folytatódott: 1900 és 1910 között Budapest népességének a száma 602 ezerrel 880 ezerre, az övezet lakossága pedig 129 ezerrel 229 ezerre nőtt. A bevándorlás arányait mutatja, hogy az övezetben a helyben születettek aránya 27 %-ra csökkent, a Budapesten születettek száma 1890 és 1910 között több mint hatszorosára (közel 40 ezerre) nőtt. Bár a korszakban az agglomerálódás elsődlegesen - Dél-Buda kivételével - a pesti oldalon volt jellemző, a budai oldal városkörnyéki településein megkezdődött - a későbbi "zártkertesedés" előfutáraként - a budapestiek nagyobb számú nyaralóépítése.

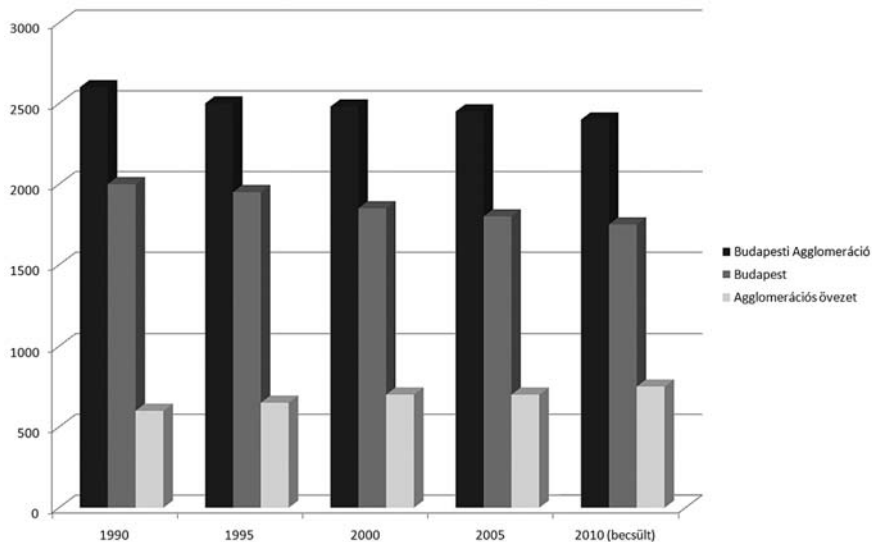
A második világháború idején - a háborús veszteségek és a kitelepítések miatt - bekövetkező visszaesést követően a térség lakossága 1950-től ismét növekedett, majd Nagy-Budapest létrehozását követően az agglomerációs övezet népesség-gyarapodása újra nagyobb üteművé vált, mint a városé.

A szocialista iparosítás és ezzel együtt az adminisztratív, majd egyre inkább a szolgáltatási, tudományos, felsőoktatási szektorok fejlődése továbbra is jelentős vonzerőt biztosított Budapestnek. Az 1961-től Budapestre vonatkozó beköltözési korlátozás ugyan lassította a város lakosságának gyarapodási ütemét, jelentősen megnövelte viszont az agglomerációs övezetben letelepülők számát. A '80-as években a város és az övezet lakossága lényegében stagnált, a város és a térség ki- és beköltözése - amely akkor sem volt jelentéktelen - kiegyenlített volt.

1.2. A népességszám alakulása a rendszerváltástól napjainkig

A rendszerváltozás után bekövetkező társadalmi és gazdasági változások, a szuburbanizáció felerősödése éreztette hatását a budapesti agglomeráció demográfiai folyamataiban is. Budapest természetes szaporulata a nyolcvanas évek eleje óta negatív volt, ezt azonban a vidékről történő bevándorlás a '90-es évek elejéig ellensúlyozta, sőt a város lakosságszámában növekedést eredményezett.

Az agglomerációs övezetben -- mint Magyarország legtöbb területén -- a természetes szaporulat enyhén negatív, ezt azonban a Budapestről és az ország más megyéiből ideköltözők ellensúlyozzák.

Népességváltozás a budapesti agglomerációban (ezer fő)

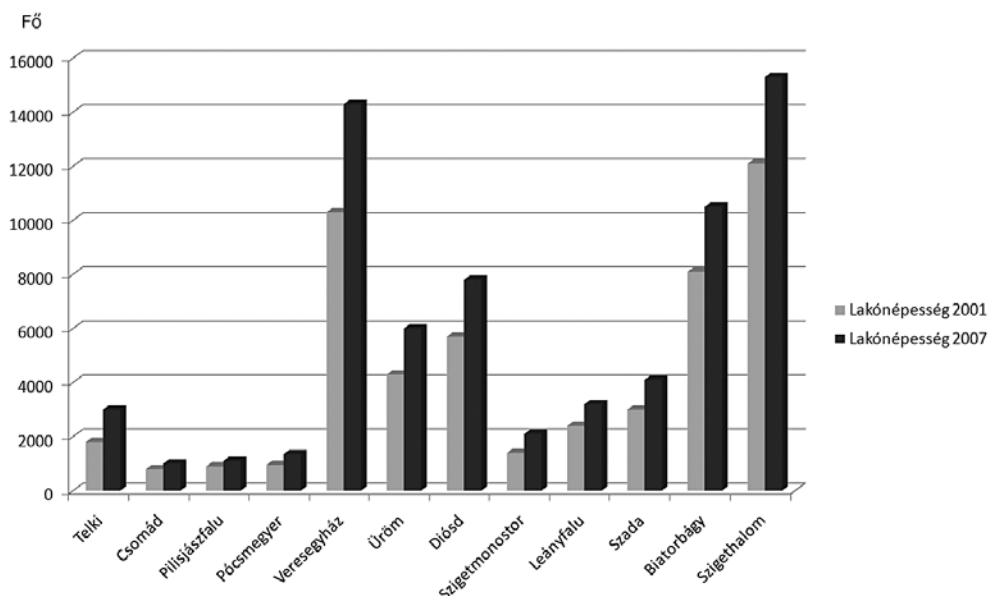
2005-ben Budapesten és agglomerációs övezetében 2,4 millió ember élt. Ez 6%-kal kevesebb, mint 1990-ben. A fővárosban és az övezetet alkotó településeken egymástól lényegesen különböző demográfiai folyamatok mentek végbe. Budapesten a természetes népességfogyáshoz 1993-tól belföldi vándorlási veszteség is járult, e két tényező a lakosságszám 12%-os csökkenését eredményezte. A fővároson kívüli területhez a természetes fogyás mellé vándorlási többlet társult, melynek nagysága 1994-től vált jelentőssé, és összességében az itt élők számának 16%-os gyarapodását eredményezte.

A lakók száma Budapesten kívül csak Vácott és Visegrádon csökkent, miközben a települések közel kétötödén a népességyarapodás meghaladta a 40%-ot. A '90-es évektől fogva folyamatosan csökken a fővárosban és az övezetben lakók száma közötti különbség.

A népességszám alakulását döntően a vándorlás határozza meg. Budapesten ez 1993 óta minden évben veszteséget mutatott, az agglomerációs övezet ezzel szemben vándorlási többletet tudott felmutatni. 1990-2004 között 1000 lakosra a vándorlási veszteség a fővárosban 3,7 volt, ezzel szemben az övezetben a nyereség 16,5 (városokban 14,4 - községekben 20,3).

A budapesti agglomerációban lélekszámban a legnagyobb változások az alább településeken voltak:

Település	Változás (%)	Lakónépesség 2001 (fő)	Lakónépesség 2007 (fő)
Telki	+65	1892	3113
Csomád	+43	835	1193
Pilisjászfalu	+41	993	1396
Pócsmegyer	+40	1113	1561
Veresegyház	+38	10256	14310
Üröm	+38	4523	6254
Diósd	+36	5785	7889
Szigetmonostor	+35	1567	2114
Leányfalu	+31	2412	3159
Szada	+30	3174	4140
Biatorbágy	+29	8293	10720
Szigethalom	+27	12145	15481

2. Foglalkoztatási helyzet, oktatás és egészségügy

Jelenleg a fővárosba naponta ingázók száma mintegy 200-230 ezer főre tehető, míg Budapestről közel 50 ezren utaznak munkahelyükre naponta az agglomeráció, vagy Pest megye más településeire.

Budapesten kívül még hét településen haladja meg a helyben foglalkoztattak száma a helyben lakó foglalkoztatottakét. Ezek: Budaörs, Gödöllő, Herceghalom, Százhalombatta, Törökbálint, Vác, Visegrád. Budaörsön, Gödöllőn és Törökbálinton az ingázók a helyben foglalkoztatottaknak több mint a felét adják. Ezek a települések nagyobb ipari parkjaikkal és a főútvonalak mentén épült bevásárlóközpontjaikkal tudnak jelentős foglalkoztatottságot fölmutatni. Megfigyelhető azonban, hogy egyes multinacionális cégek központjukat a Budapestet körülvevő településekre költöztetik.

Az agglomerációs övezet településeinek egyik - ha nem a legnagyobb - problémája a közösségi ellátórendszerek szűkössége. A településekre kiköltözöttek számára óvodai, iskolai férőhelyet, házi és gyermekorvosi ellátást kell biztosítani, ennek beruházási és üzemeltetési költségeit azonban nem fedezi a lakóterületek parcellázásából származó egyszeri bevételek. Az önkormányzatok egy része kötelező feladatainak ellátását hitelből fedezi, azonban ez gyakran eladósodáshoz vezet, mely még tovább súlyosbítja a helyzetet.

2006-ban az övezet 28 településén kevesebb óvodai férőhely volt, mint ahány óvodás korú gyermek, 7 település esetén pedig több mint 25%-kal (!) kevesebb volt a férőhely. Budapesten 100 gyermekre 120-130 férőhely jut, az övezetben ez az érték éppen hogy eléri a 100-at. Egy házi és egy gyermekorvosra Budapesten 1293, az agglomerációs övezetben 1838 lakos jutott, vannak azonban olyan települések is, ahol egy orvoshoz több mint 3000 lakos tartozik.

Berki András
(EMLA Egyesület, andras@emla.hu)

II. Esettanulmányok - civil érdekérvényesítés a fenntarthatóság jegyében

Veszélyben - volt? - a pátyi Sasfészek-tó

Bevezetés

"Nem az az okos ember, aki sohasem csinál hibát, ilyen nincs, és nem is lehet. Az okos az, aki hibáját észreveszi, belátja, és gyorsan kijavítja".

Ez a megállapítás egyértelműen azt sugallja, hogy elsősorban nem egy esetleges hibás döntés meghozatala okoz konfliktust, hanem az ahhoz történő görcsös ragaszkodás.

A pénz hatalom mondják, sok mindent el lehet vele intézni. Vannak lelketlen emberek, beruházók, akik ezeknek birtokában, semmivel és senkivel sem törődve, másokon átgázolva, önös egyéni érdekeiket a többség akaratával szemben is érvényesíteni igyekeznek. Egy működő demokráciában azonban az ilyen törekvések nem győzhetnek. Ellenük három hatásos fegyver létezik: A NYILVÁNOSSÁG - NYILVÁNOSSÁG - NYILVÁNOSSÁG!

Legyen ez az igaz történet mindenki számára tanulságos. Különösen a környezetüket szeretők, azt óvó és féltő EMBEREKNEK, valamint civil szervezeteknek. Adjon erőt az esetleges - remélem minél ritkábban szükséges - hasonló küzdelmek megvívásához. Hiszen mint most is beigazolódott:

IGAZ ÜGYÉRT KIÁLLNI ÉRDEMES és SOHA NEM HIÁBAVALÓ...

1. A terület elhelyezkedése

A történet a Zsámbéki-medencében, azon belül is a pátyi Sasfészek-tónál játszódott, de Hazánk bármely településén is megtörténhetett volna...

A Zsámbéki-medence földrajzi és ökológiai értelemben véve kistáj. Botanikailag a Pilis flórajárásához, míg egyes geológiai munkák a Budai hegységhez, míg mások a Gerecséhez sorolják. A Zsámbéki-medence Budapesttől mintegy 20 km-re található. A sok környezeti konfliktussal küszködő, a vidékies hangulatot egyre inkább elvesztő települések adottságait nagyban meghatározza, az őket körülölelő táj. És ez a táj bátran kijelenthetjük csodálatos. Északról a Pilis, keletről a Budai-hegység, délről az Etyeki-dombság, nyugatról a Gerecse határolja, s hogy teljes legyen az egység, délkeletről a Tétényi-fennsík, míg délnyugatról a Vértes vonulatai teszik felejthetlenné a látképet.

Páty Budapest agglomerációs gyűrűjének második köréhez tartozó település. A község déli részén, az M1 autópálya északi oldalán (21 km szelvény), illetve az autópálya és az 1sz. főút (volt 100-as út) és a Biatorbágyi (81106 sz.) út közötti területen található a Sasfészek-tó (ld. a hátsó borítón).

2. A "történet" előzménye:

Erre a területre szervezetünk, a Zsámbéki Medence Tájvédelmi Egyesület 1991-ben figyelt fel. Ekkor kértük fel először a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem szakembereit, hogy végezzenek tudományos felmérést e területről. Ugyanis már akkor úgy ítéltük meg, hogy ez egy igen fontos vizes élőhely. Az is egyértelműen érzékelhető volt már akkor is, hogy a pátyi lakosság érzelmileg is kötődik a tóhoz. Évtizedek óta kijártak ide horgászni, vagy csak üldögelni és gyönyörködni a tájban. Az itt látható csodálatos, gazdag élővilágot látva gondolom érthetővé válik aggodalmunk és elszántságunk a vizes élőhely megmentése érdekében. A tó már régen is olyannyira szép volt, hogy filmrendezők is felfedezték: itt építették fel Émile Zola világhírű regényének díszleteit (egy egész falut), és itt forgatták pátyi statisztákkal 1962-ben a GERMINÁL című filmet (a róla készült cikkrészletet ld. a 9. oldalon). Bár többen és többször igyekeztek (a tó fennmaradásáért folytatott küzdelmünk során) kétségbe vonni e kis tó létezését, bizonyíthatóan a tavat már az 1780-as (!) katonai térképeken ábrázolták.

Ezért (is) határoztuk el, hogy minél jobban feldolgozzuk, e gyöngyszem múltját. Ugyanis kézzelfogható és megdöbbentő az a tudatlanság (vagy nemtörődomség) amely a pusztító emberi tevékenység egyik mozgatója. Nemzedékek nőnek fel anélkül, hogy ismernék saját településük és határuk - természeti-kulturális - értékeit, amit örökségként becsben kellene tartaniuk.

A rövid távú gazdasági haszon sokszor olyan lépéseket sugall, amitől a táj arculata jellegtelenné válik. Sokan szó nélkül napirendre térnek a Föld, a levegő, az álló és folyóvizek, a növény és állatvilág pusztítása, rongálása mellett. A települések általában mind a vonalas, mind a humán infrastruktúra tekintetében hiányosságokkal küszködtek a "rendszerátalakítás" idején, amikor itt is, ott is feltűntek a befektetők! Egy részük "ingyen" ajánlotta fel a településeknek, hogy kiépítik a hiányzó infrastruktúrákat. Óvodát, iskolát bővítenek, szennyvíztisztítót, járdát építenek. Mindezért "természetesen" nem kérnek semmit - csak - azt, hogy a tájat gazdasági érdekeiknek megfelelően átalakíthassák! Azonban a "megmentőként" megjelenő "beruházók" (tisztelet a kivételnek) valóban csak befektetési területként tekint a természeti értékeinket is magába foglaló, minket körülölelő tájra.

Éppen ezért számos aggodalom ellenére néhányan úgy hisszük - és nekem is meggyőződése - hogy lehet, és kell is tennünk valamit. Nagy szükség van a helyi és szükség esetén az ország nyilvánossága elé tárni a potenciális veszélyeket, tennivalókat, tevékenységünk eredményeit, és természetesen tapasztalatainkat. Ugyanis csak így nyerhetünk meg szűkebb és tágabb közvéleményünk köréből újabb támogatókat e nemes célnak, a környezet és természetvédelem ügyének!

3. Tudatlanság vagy nemtörődomség? Gazdasági haszon - minden áron?

Joggal vetődhet fel a kérdés: mi az előbbre való?

Lelketlen emberek legszívesebben eltörölték volna a Sasfészek-tavat a Föld színéről. Ennél már csak az a szomorúbb, ha a messziről jött vállalkozók ehhez, hallgatolagos és/vagy tevőleges támogatást kapnak a helyi demokrácia letéteményeseitől, a helyi önkormányzattól (természetesen tisztelet a kivételnek) azon a címen, hogy a község gazdasági érdeke előbbre való, mint egy "pocsolya megvédése"

Ezért nagyon fontos volt, hogy a közvélemény figyelmét (is) ráirányítsuk a területre. Különösen annak ismeretében, hogy önkormányzati döntés nyomán a tavat körülölelő föld iparterületi besorolást kapott. Éppen ezért e természeti érték megóvása, megmentése számunkra elengedhetlenné vált. Optimális megoldást kellett találnunk annak érdekében, hogy bebizonyítsuk, az ipari terület és a Sasfészek-tó képes arra, hogy egymás mellett élhessen. Azaz a kecske is jóllakjon, és a káposzta is megmaradjon!

Már a tervezés (szabályozási terv) készítésének időszakában igen határozott álláspontot képviselve, tárgyalásokat folytattunk a terület tulajdonosával a tó megmentése érdekében. Persze a szakhatóságokon kívül (a szerintünk helyes döntés kikényszerítéséhez) segítséget kaptunk a médiától (újság, rádió, televízió) és a lakosság széles rétegétől is.

1997. júniusában szívszorongató, torokszorító érzés volt látni, hogy egy ilyen gyönyörű kis tó, egy vizes élőhely szinte a szemünk láttára egyik napról a másikra "elpusztulhat" a teljes élővilágával együtt (fotóját ld. a füzet hátsó borítójának belsején).

Közös erőfeszítéssel sikerült megállítanunk a dózereket melyek akkorra már több méter szélességben feltöltötték a tó szélét. Annak ellenére, hogy a területet érintő szabályozási tervben a következők lettek rögzítve: *"Az összekötő út Győr felőli oldalán a nyomvonallal közvetlenül határos Sasfészek-tó élővilága védelme érdekében 20 m széles védő növényzást kell tervezni és telepíteni a KDV Környezetvédelmi Felügyelőség (KDVKF) állásfoglalásának megfelelően."* Ezt a szakhatósági állásfoglalást a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság adta ki (1998) Ezt hagyta figyelmen kívül a beruházó-kivitelező. Egyesületünk ügyféli jogállásával élve, azonnal bejelentette ezt a tényt a Természetvédelmi Igazgatóságnak, de választ nem kaptunk rá. Felmerülhet a kérdés- vajon miért? Egy környezet és természetvédelemre szakosodott társadalmi szervezetet így magára hagy a Hatóság? Mi értelme van akkor a szakhatósági állásfoglalásukban hivatkozott *"a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 212. § (3)-ra"* való hivatkozásnak? Azért mégis történt valami. A KDVKF (akkor még így hívták) bejelentésünket követően közel két hónap múlva azért válaszolt. A kérdés gondolom ismét jogos: mi volt a késlekedés oka? Ha 1998. március 12-én a kezdeményezésünkre megtartott helyszíni szemlénkön, helyszíni jegyzőkönyvben rögzítve, a KDVKF képviselői a következőket állapították meg *"...a csomóponti út rézsűjének kialakítása során történt feltöltés, illetve a vízvédelmi szempontból értékes nádas növényzet kiirtása megtörtént"*! Akkor hogyan lehet, hogy erről majdnem másfél hónapos késéssel születik csak végleges hivatalos írásos dokumentum?

Kérdések - kérdések - kérdések.

Arra még csak gondolni sem merek, hogy talán, azért mert időközben esetleg be lehetett volna fejezni az ipari terület feltáráshoz szükséges összekötő út (M1-100) munkálatait, és azután már csak sajnálkozni lehetett volna a visszafordíthatatlan történetek miatt. A beruházó több alkalommal kijelentette, hogy az épülő út kitűzése pontosan megfelel a vonatkozó műszaki tervekben foglaltaknak. Mi ezt egy percig sem vitattuk. Csak akkor ki hibázott? A tervező? A szakhatóságok? **Netán a szegény tó?** Egy biztos: a munkálatok (útépítés) pontosan ott, azon a nyomvonalon történt, ahol geodéziailag nekik kijelölték. Viszont ott még a tó víztükre volt található. Lásd csatolt képek. Ahol jól látható, hogy az út nyomvonalát a vízben jelölték ki. (levert mérnöki jelzőkarók). Tehát csak úgy lehet utat építeni, ha a tavat részben elkezdik betemetni. Mi mindig azt állítottuk (és nem többet) - és ez vitathatatlan tény - hogy az összekötő út építése során sérült a tó élővilága (mint ez a mellékelt fénykép-dokumentációkon is látható (ld. a füzet hátsó borítójának belsején), és ez ellentétben állt a szakhatósági állásfoglalásokkal. A későbbiekben

kiderült, hogy az út tervezését nem előzte meg pontos geodéziai felmérés. Tehát az építendő összekötő út és a tó egymástól való tényleges távolságát csak egy régi katonai térképen talált koordináták alapján "határozták" meg, és nem a tényleges állapotnak megfelelően. Hogy miért? - ez újabb kérdés.

4. Kezdeti civil sikerek

Szakemberek segítségével és bevonásával újból teljes botanikai felmérést, vízvizsgálatokat stb. végeztünk. E megalapozó szakmai vizsgálatokat követően elértük, hogy a ZSMTE javaslatára és kezdeményezésére helyi védettség alá kerüljön a Sasfészek-tó (21/1997. XI. 27. Kt rendelet), mely egy ökológiai folyosó (élőhely láncolat) része. A tó a "Disznólápának" nevezett határreszen keresztül kapcsolódik a Biai-tóhoz. Mint utóbb kiderült a veszély nem múlt el. Holmi (vélt) gazdasági, települési érdekekre hivatkozással számtalan módon próbáltak meg nyomást gyakorolni Egyesületünkre álláspontunk megváltoztatására, és elhítni a lakossággal, hogy nincs semmilyen értéke ennek a területnek. Hogy el ne felejtsem, arról a területről beszélünk, amelyről 1997. 09. 18.-án a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság az alábbi szakhatósági állásfoglalást tette: *"...Az alábbiakat állapítottuk meg. A Sasfészek-tó és környezete - mint vizes élőhely - a Természet védelméről szóló 1996. évi LXIII. tv. 4.§ b.) pontja értelmében ú.n. természeti területnek minősül."*

A beruházók még azzal a merész ötlettel is előálltak, illetve azt is felvetették, hogy az élőhelyet betemetik, lakóit meg a medence egy másik pontján, a beruházó által ásott "gödörbe" áttelepítik... Mi mindvégig igyekeztünk objektívek maradni és a felmerülő kérdésekre, szakmai válaszokat adni. 2001. július 21-én "Emlékest a Sasfészek-tóért" címmel figyelemfelhívó céllal levetítettük a zsúfolásig megtelt kultúrházban a GERMINÁL c. film egyetlen megmaradt kópiáját. A vetítést beszélgetés követte. Az est fővédnökei a Duna-Ipoly Nemzeti Park (DINP) és a WWF Magyarország igazgatói voltak. Az eseményről helyszíni tudósítást adott a Kossuth rádió. Mindezek nagyban segítettek abban, hogy az ügyet ne lehessen eltusolni. Meg természetesen az a sok száz aláírás, mely a Sasfészek-tó betemetése ellen tiltakozott.

5. A kontraszt

Mindezek ellenére az önkormányzat részéről továbbra is történtek próbálkozások. 2002. februárjában megkereste az illetékes Hatóságot (DINP) annak érdekében, hogy a tó védettségének feloldását kieszaközöljék. Íme, a válasz...:

"A Pátyi Sasfészek-tó helyi jelentőségű Természetvédelmi Területet illetően az önkormányzatnak a védelem feloldásával kapcsolatos megkeresésére alapján a Természet védelméről szóló 1996. évi LXIII tv. 24.§ /4/ bek valamint a Környezetvédelmi Minisztérium állásfoglalása alapján az alábbi véleményt nyilvánítom. A hivatkozott jogszabály-hely alapján a védett természeti terület védettségét csak abban az esetben kell feloldani, ha annak fenntartását természetvédelmi szempontok a továbbiakban nem indokolják. Tekintettel arra, hogy a tó vizes élőhelyként és az ökológiai folyosó részeként a védetté nyilvánításkor megfogalmazott célt ugyan lecsökkent vízgyűjtővel és területtel, de alapvetően szolgálja, a védelem feloldásával nem értünk egyet! A védettség fenntartását támasztja alá az MTA SZTAKI 2001 novemberében készült és a tó revitalizációjával foglalkozó tanulmánya is.

A védettség feloldása alkotmányossági szempontból is aggályos. Az Alkotmánybíróság a 28/1994 (V.20.) AB határozatával megállapította, hogy az Alkotmány 18. §-ban megállapított, az egészséges környezethez való jog a Magyar köztársaságnak azt a kötelezettségét is magában foglalja, hogy az állam a természetvédelem jogszabályokkal biztosított védelmi szintjét nem csökkentheti."

6. Miért védendő érték a Sasfészek-tó?

A község története során a táj természeti értékeit fokozatosan felszámolta, felélte. Pálynak már csak két természeti értéke maradt: a Főkút forrás melletti rétek, legelők és a Sasfészek-tó. A falu érdeke azt diktálná, hogy ezeket a természeti értékeket védje, mert környezete, a Zsámbéki-medence és a Budai hegység éppen emiatt volt, és lesz értékes. Ezeket a természeti területeket egyre fogyatkozó volta miatt hazánk egyes tájain különös becsben tartják, felszámolásukkal a község elveszítené természeti arculatát.

Annak érdekében, hogy szakmailag megalapozott érvekkel tudjunk tárgyalási pozícióba kerülni, megkerestük az e tárgyban - véleményünk szerint - az egyik legnagyobb szaktekintélyt, az Eszterházy Károly Főiskola, Állattani Tanszékének tanszékvezető főiskolai tanárát, a biológia tudomány kandidátusát Prof. habil. Andrikovics Sándort, aki első szóra igent mondott, és a helyszínen történt vizsgálódások után adta az alábbi szakvéleményt 2003. júliusában (sajnos professzor úr a tó megmentését, ezt a nagyszerű győzelmet már nem élhette meg).

Azonban felbecsülhetetlen értékű munkáját és emléket természetesen megőrizzzük.

Részlet a Nők Lapja 1963. június 8-i számából

"A tó mintegy 0.5 ha nyíltvizet, körben kb. 500 m széles összefüggő nádassal szegélyezett sekély víz. Színe a felkavarodott humuszanyagoktól barnás-fekete, a sekélyebb részekben fenékgig átlátszó. A tó élővilága feltűnően gazdag, ami szembeütő mind a vízi élőlények, mind a madárvilág tekintetében. A vízi rendszer a környező ipari létesítmények, az M1 autópálya, valamint az 1. sz. főút közelsége ellenére stabil és tájképi-leg igen szép ökorendszer, ami nagy természeti értéket képvisel. A víz pH-ja enyhén lúgos, Vezetőképessége is igen nagy (2000 μ S), Oxigénellátottsága, redox viszonyai rendkívül jók, mely utóbbi szokatlan ilyen kis tavak esetében.

A tó a védett növények, és állatok tucatjainak biztosít élőhelyet és mivel vezetőképessége is igen nagy, feltehetőleg az országosan is "ex lege" védett fekete szikések egyik utolsó hazai képviselője.

A nagy antropogén nyomás kivédésére az ökorendszer segítséget igényel. A PORTATERV KFT "szabályozási terve" elfogadható azzal a módosítással, hogy a tavat nem "revitalizálni" kell hanem törvényesen védeni. A parti részeken fűz-nyár ligeterdő létesítése kívánatos, a nádas zónát védeni lehet, a tóba mesterséges úszólápokot kellene telepíteni és néhány helyen gondos iszapeltávolítást is javasolhatok. Felhívnom az illetékesek figyelmét, hogy a tóról készült botanikai és természetvédelmi jelentések igen fontosak és a terület jó ismerője Zsarnóczay István meglátásai szakmailag megalapozottak és követendőek. E mellett nekem is személyes meggyőződésem, hogy hazánkban az egyre pusztuló vizes élőhelyek egyik gyöngyszeme lehet a tó és okos hasznosítása horgász hely, csónakázó-tó madár megfigyelőhely stb. megoldható a természet károsítása nélkül".

7. És még mindig nincs vége: 2006

A Pest Megyei Közigazgatási Hivatal "Törvényességi észrevétel" tesz, és felszólítja a képviselő-testületet, hogy helyezze hatályon kívül a tó védeltségét kimondó rendeletét! Nem zavarta a törvényességi felügyelet gyakorlóját a (28/1994 (V.20.) AB) sem. Szerencsére a képviselő-testület ezt nem tette meg, igaz kilátásba helyeztem, hogy a ZSMTE nevében az Alkotmánybírósághoz fordulunk, ha a védeltséget a képviselő-testület megszünteti. Viszont a képviselő-testület felhatalmazást adott, hogy önkormányzati képviselőként egyeztessenek az ügyben az illetékes Közigazgatási Hivatallal.

Megtettem! Mintegy "két bevásárló kocsinyi" irattal felszerelve kerestem fel a HIVATALT. És ekkor kiderült, hogy micsoda kincset érnek az ügyben keletkezett több száz oldalnyi dokumentumok, fényképek, melyek meglétére a "Hatóság" emberei nem számítottak. Ne felejtsük el, ekkor már több, mint 15 éve (1991-2006!) gyűltek az iratok a ZSMTE-nél.

8. A Sasfészek-tó aktuális helyzete

Végül a Környezetvédelmi Minisztériumhoz (Zöld Forrás) benyújtott sikeres pályázatból nyert pénzeszközök felhasználásával (is) és nagy értékű önkéntes munkával 2007. decemberére az önkormányzat helyett elkészítettük a Sasfészek-tó természetvédelmi kezelési tervét. Az ezt megalapozó tudományos felmérések során érdekes eredményekre jutottunk. Beigazolódott, hogy az erős antropogén hatás ellenére a tó élővilága igen aktívan él. Többek között kiderült (és ez számunkra is új felfedezés volt), hogy fokozottan védett vidrák is látogatják e vizes élőhelyet.

Természetesen folyamatosan egyeztetünk a szakhatóságokkal, a Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal, a KDVKF-fel stb. Fáradozásunkat teljes siker koronázta, több mint egy évtized után, ugyanis minden szakhatóság jóváhagyta és elfogadta az általunk készített kezelési tervet. Reméljük, hogy ezzel végleg elhárult a veszély a vizes élőhely fennmaradásának biztosítása felől.

9. A megoldáshoz vezető út, nemcsak jó szándékkal volt kikövezve...

"Természetesen" a hosszú évek alatt, értek minket atrocitások is...

Születtek Egyesületünket, és személy szerint engem is lejárató újságcikkek és perrel való fenyegetések...

De volt még HELYI NÉPSZAVAZÁS, sajtó helyreigazítás... Ügyvédi felszólítások...

És persze voltak felénk kinyújtott kezek...

Voltak még: tiltakozó demonstrációk...

Voltak tüntetések a tó-temetés ellen... Aláírás gyűjtés a Sasfészek-tó fennmaradásáért és tiltakozó aláírás-gyűjtés a vizes élőhely szomszédságában felépíteni tervezett alsó küszöbértékű veszélyes üzemnek minősített, hatalmas vegyianyag raktár felépítése ellen...

Volt lehetőségünk számtalan Rádió, Televízió, helyi és országos Lapokban történő megjelenésre. A teljesség igénye nélkül:

Kossuth rádió, Petőfi rádió, RTL Klub, TV2, ATV, HÍR TV, Helyi kábel TV, HVG, Népszabadság, Magyar Nemzet, Budántúl, Zsámbéki Medence Tájvédelmi Tájékoztató, Magyar Hírlap, Magyar Rádió: Magyarországról jövők, Blikk, Greenfo, Internetes portálok stb.

ÉS VOLT... NAGY-NAGY ÖSSZEFOGÁS

A több mint egy évtizedes harcunk eredménye: az akkori beruházó belátta hibáját. Nevezetesen azt, hogy tévedett, amikor nem tulajdonított jelentőséget ennek a vizes élőhelynek. Sőt köszönetet mondott azért, hogy mint civil szervezet, ráirányítottuk a figyelmét e vizes élőhely fennmaradása fontosságának. Sőt nemcsak belátta, hanem ezt le is írta egy szakdolgozat keretében:

"Projektmenedzsment a gyakorlatban, avagy Páty Sasfészek-tó revitalizálása" címen szépen bekötve, egy könyvtár polcain elhelyezve olvashatja a hálás utókor "a beismerő vallomásnak is beillő" sorait.

Azt hiszem, hogy ez egy olyan eredmény, amelyre kis Hazánkban nem hiszem, hogy valaha is volt már példa.

Egy beruházó cégnél illetve annak egy meghatározó képviselőjénél elérni, hogy diploma dolgozatát e konfliktust okozó ügy kapcsán írja, és abban leírja elismerje, hogy egy környezet és természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetnek érvei helytállóak és még köszönetet is mondjon ...

Az már más kérdés, hogy eladta földjeit, és végleg elhagyta Páty községet. De előtte a Sasfészek-tó területéből 4,2 hektárt átadott egyezség keretében önkormányzati tulajdonba! És szintén végleg elhagyta településünket az a beruházó is, aki egy vegyi anyag raktárt akart felépíteni, 200 méterre a Sasfészek-tótól.

Ugyancsak fontos ismételt kiemelni, hogy végül is sikerült meggyőznünk Páty község önkormányzat képviselő-testületét, és végül is most már teljes "mellszélességgel" támogatja a Sasfészek-tó természetvédelmi fennmaradását.

No comment:

Miután több mint egy évtizedes harcunk eredményeképpen, minden akadály elhárult, és megnyílt a lehetőség, hogy ez a kis tó a környék gyöngyszemévé váljon, (tanösvény stb) - az egyesülési törvény szerint teljesen törvényesen- **megalakult egy tőlünk független új "horgász egyesület" aki bejelentette igényét a tó kezelésére...**

10. Tanulság:

Persze hosszú-hosszú éveknek kellett eltelnie, és sok ezer munkaórának, mire eljutottunk az út végére. De mégis eljutottunk. Hiszen valamiben hittünk. Mint ahogyan abban is hiszek, hogy **lehet elvesztett ügy, de feladott nem.** Ha nehézségek támadnak menet közben, és esetleg nem látjuk az út végét, akkor is el kell indulni az úton. Még akkor is, ha esetleg nem mi leszünk, akik átszakítják a célszalagot. Mert előbb vagy utóbb valaki elér az út végére.

Ez a kis tó, a körülötte kialakítandó vállalkozások környezetbarát működésének kiváló jelzője (monitoring) lehet. Ezen kívül nemcsak természetföldrajzi, hanem tájéztétikai érték is. Örölnénk, ha a köré betelepülő vállalkozásokról illetve a Pátyi önkormányzatról is azt tudnánk elmondani, illetve megállapítani, hogy nemcsak együtt tud élni a természeti értékekkel, hanem meg is tudja azokat becsülni.

"Az a kevés mit végbevittem: kötelesség. Elmulasztása szégyen, és gyalázat lett volna, ám teljesítése sem érdemel dicséretet" (Széchenyi István)

Zsarnóczay István
(Zsámbéki-medence Tájvédelmi Egyesület, Páty, zsarnoczay@zsmte.hu)

Egy útépités környezetvédelmi engedélyezésének kálváriája a budai agglomerációban

1. Rövid összefoglaló

A Pest Megyei Állami Közútkezelő Kht. (továbbiakban: PEMÁK, ma: Magyar Közút Kht.) 2003 nyarán az új nyomvonalú 10-es számú főút 11,2 - 15,2 km szelvényei közötti szakaszát kívánta 4 km-es tervezési hosszban 2x2 forgalmi sávval engedélyeztetni. A környezetvédelmi engedélyezési eljárásba több civil szervezet is bekapcsolódott és fellebbezéssel, majd keresetlevéllel támadta meg az illetékes környezetvédelmi felügyelőség által első fokon 2004. május 3-án, majd másodfokon 2004. november 5-én kiadott környezetvédelmi engedélyt. A Fővárosi Bíróság 2005. december 7. napján kelt ítéletével megsemmisítette a környezetvédelmi engedélyt és a környezetvédelmi hatóságot új eljárásra kötelezte.

2. Az ügy háttere

A 10-es számú főút a fővárosból vezet kifelé Dorogon keresztül Komáromba, ahol átlépi a szlovák-magyar határt. Esztergom városa is megközelíthető a 10-es úton haladva, ahol az Esztergom-párkányi Duna-hídon át szintén Szlovákiába juthatunk. A 10-es számú főút forgalma tehát igen jelentős egyrészről a nemzetközi személy- és teherforgalomnak köszönhetően, másrészről Dorog városának ipari funkcióiból fakadóan (veszélyes hulladékégető, gyógyszergyár, egyéb ipari, logisztikai létesítmények), harmadrészt pedig az agglomerációból a fővárosba érkező napi forgalomnak, vagyis az ingázóknak köszönhetően. Mindennek hatására a forgalmi dugók állandósultak elsősorban a 10-es út Budapest környéki szakaszán.

A PEMÁK még 1998-ban készített tervek az új 10-es számú főútra vonatkozóan Budapesttől egészen Esztergomig (ld. térkép a 14. oldalon). A jelen tanulmányban bemutatott ügyben ennek az útnak csupán egy szakaszára nyújtottak be engedélykérelmet. Az érintett kétszer kétsávos, 4 km hosszú útszakasz az ürömi csomóponttól Pilisvörösvár déli határáig haladna a már meglévő kétszer egysávos úttól mintegy 100 (egy szakaszán pedig mindössze 20) méterre és Budapestet kötné össze Solymáron keresztül Pilisvörösvárral.

3. A civil szervezetek álláspontja

Az eljárásba az egyik legnagyobb hazai környezetvédő civil szervezet, a Levegő Munkacsoport (LMCS), valamint egy helyi szervezet, a Piliscsabáért Egyesület kapcsolódott be, az engedélyezési eljárás során jogi képviselőiket az EMLA Egyesület ügyvédei (elsősorban dr. Kiss Csaba) látták el.

A tervezett beruházással kapcsolatban két alapvető problémát fogalmaztak meg. Egyrészről hiányolták a teljes tervezett útra (Budapest és Esztergom között) vonatkozó környezeti és egyéb hatások előzetes felmérését. A tervezett nyomvonal több rendkívül értékes természetvédelmi területet érintett, így annak megvalósíthatóságát ebből a szempontból aggályosnak tartották. A továbbépítés ráadásul finanszírozását tekintve is teljesen bizonytalan volt, éppen a természeti értékek védelme céljából egy szakaszon alagutat kellene fúrni a hegyoldalba, ami nyilvánvalóan jelentősen növelné a beruházás költségeit. Álláspontjuk szerint itt ismételt az ún. "szalámi-politika" érvényesült, vagyis az egyes útszakaszokat vizsgálták és engedélyeztették külön-külön, azonban a teljes útra vonatkozóan nem készültek hatástanulmányok, így azok együttes hatásai ismeretlenek maradtak. Másrészről a civilek véleménye szerint az érintett útszakasz megépítésével nem lett volna megoldható az a probléma, amelyre a beruházás elviekben hivatott lett volna, nevezetesen az érintett kistélepek átmenő forgalmának csökkentése. Jelen esetben ugyanis nem elkerülő útról volt szó, az érintett 4 km-es útszakasz az egyik végén a kétszer egysávos Bécsi úthoz, a másikon Pilisvörösvár szintén kétszer egysávos főutcájához csatlakozna, vagyis itt is, ott is három sáv torkollna egybe, aminek következtében hatalmas dugók alakulnának ki, súlyosbítva a meglévő helyzetet. Külföldi és hazai tapasztalatokra hivatkozva állították, hogy a városba vezető utak bővítése nem enyhíti, hanem csak fokozza a közlekedési és környezeti problémákat.

4. Környezetvédelmi aggályok a tervezett útépités kapcsán

Az érintett terület környezeti szempontból a relatíve tiszta levegőjének, az alacsony zajszintnek, valamint a táji, tájképi értékeinek, adottságainak köszönhetően védelemre érdemes annak ellenére is, hogy a már meglévő nagy forgalomnak és a megvalósult ipari létesítményeknek köszönhetően részben már degradálódott. A tervezett 10-es sz. főút érinti a Duna-Ipoly Nemzeti park területét, a Nemzeti Park Igazgatóság azzal a feltétellel járult hozzá a környezetvédelmi engedély kiadásához, ha a létesítmény továbbvezetése nem érint országos jelentőségű védett természeti területeket.

Az útszakasz, illetve a teljes út megvalósítása következtében mind a levegőszennyezettség, mind a zajszint növekedik a térségben. Fennáll továbbá a talajszennyeződés veszélye a téli útsózások, valamint a baleseti eredetű olajszennyezések révén, ez utóbbiak a védett természeti értékeket és vízfolyásokat is veszélyeztetik. Az említett hatásokhoz pedig hozzáadódnak a megvalósítással együtt járó környezetkárosítások, így a zöldfelületek, művelhető területek csökkenése, épületelbontások, valamint a beruházáshoz kapcsolódó hulladéktermelés. Közvetett káros környezeti hatásként pedig meg kell még említeni az indukált forgalomnövekedést az érintett útszakaszon. Egy új útnak, illetve útszakasznak a megépítése mindig maga után vonja ipari beruházások, logisztikai központok, bevásárlóközpontok megjelenését az adott út mellett, amely mindig újabb forgalmat generál.

5. Pénzügyi-gazdasági ellenérvek

A Levegő Munkacsoport a tervezett 10-es sz. főút teljes hosszában történő megépítésének, valamint a javasolt további utak kivitelezésének az összköltségét 150 milliárd forintra tette. Álláspontjuk szerint ebből az összegből, illetve annak töredékéből megoldható lett volna, illetve lenne a felmerült környezeti probléma, azaz a túlzott gépjárműforgalom csökkentése más, a környezetünk számára kedvezőbb módon. Megoldásnak a személyforgalom csökkentésére az esztergomi vasútvonalat ajánlották, amelynek megfelelő fejlesztésével megvalósítható lenne egy sűrű közlekedésű, minden igényt kielégítő elővárosi vasút a szükséges ráhordó járatokkal és parkolókkal együtt hozzávetőlegesen 30 milliárd forintból. A tehergépjármű forgalom esetében olyan mértékű útdíjak bevezetését javasolták, amely megfelel az általuk okozott károknak és a részükre szükséges útépités és -fenntartás költségeinek. A fenti megoldások révén megtakarított összeg felhasználásával pedig az érintett önkormányzatok (amennyiben az állam ezt az összeget átadná nekik) fejlesztéseket eszközölhetnének a térségben a tömegközlekedésben, környezetbarát munkahelyek teremtésével, stb.

A konkrét 4 km hosszú útszakasz megépítésével kapcsolatban pedig a Levegő Munkacsoport csupán egyetlen "indokot" talált, nevezetesen azt, hogy solymári önkormányzat már jóváhagyta egy külföldi magáncég kérelmét, hogy az adott útszakasz mellett új bevásárlóközpontot építsen. A bevásárlóközpont pedig nyilvánvaló módon további személyautó és tehergépjármű forgalmat gerjesztene, amelynek következtében nem, hogy csökkenne a környező települések átmenő forgalma, hanem növekedne.

6. Az ügy megítélése jogi szempontból

Az engedélyezési eljárás lefolytatását követően a Levegő Munkacsoport keresetének helyt adva a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte az első és másodfokú környezetvédelmi engedélyeket. A környezetvédelmi felügyelőség az ítélet szerint két olyan hibát követett el az eljárás során, melyek csak egy megismételt eljárás során orvosolhatóak.

Egyrészt nem érvényesült az eljárásban a nyilvánosság, a társadalmi részvétel, valamint az észrevételezés joga, mivel a környezetvédelmi hatóság nem küldte meg az engedélyezési dokumentációt a beruházással érintett szomszédos önkormányzatok (Óbuda-Békásmegyér, Pilisvörösvár, Pilisborosjenő, Üröm) részére. Másrészt az engedélyezési eljárás alapját képező előzetes vizsgálati tanulmány kimondta ugyan, hogy a beruházás közvetve és közvetlenül is hatást gyakorol Budapest III. kerületére, a hatásoknak a vizsgálatát azonban nem végezte el csak egy szűkebb területre nézve. A tanulmány tehát hiányos, mivel nem tárta fel az Észak-Buda közlekedésére, környezetére vonatkozó érdemi hatásokat.

A bíróság ugyanakkor nem osztotta azt a civil (felperesi) álláspontot, hogy a beruházó és a hatóság köteles vizsgálni az adott létesítmény ésszerű alternatíváit. Az ítélet szerint a környezetvédelmi hatóságnak nincs

Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a jogerős ítélet ellen, a Legfelsőbb Bíróság azonban helyben hagyta a Fővárosi Bíróság ítéletét.

A 10-es sz. főút érintett szakaszának engedélyezése több alkalommal nyilvánosságot kapott a médiában, általában azonban negatív színben tűntették fel a környezetvédő civil szervezeteket. Elsősorban a 10-es út mentén fekvő települések polgármesterei ítélték el a Levegő Munkacsoport, valamint a Piliscsabáért Egyesület tevékenységét (ez utóbbi el is állt a keresetétől a bírósági eljárás során) és vádolták őket azzal, hogy megakadályozzák a településüket "elkerülő" út megépítését. A helyi lakosság elsősorban a polgármesterek egyoldalú és több esetben nem teljesen korrekt tájékoztatásának köszönhetően döntően a beruházás mellett és a környezetvédő civil szervezetekkel szemben foglalt állást. Az út megvalósítását támogatók helyi tüntetést is szerveztek a beruházást "ellehetetlenítő" zöldek ellen.

A környezetvédelmi felügyelőségen lezárult a környezetvédelmi engedélyezési folyamata az új 10-es sz. főút bevezető szakaszának (Ürömi csomópont és a Pomázi út közötti szakasz 8,154 - 11,200 km). A fenti, valamint az ún. II., egy közbenső szakaszra vonatkozóan (15,200 - 34,700 km között) még első fokú eljárás van folyamatban a környezetvédelmi felügyelőségen.

A környezetvédő civil szervezetek, különösen a Levegő Munkacsoport bírósági eljárási sikere mindig jelentős eseménynek számít a mai magyar környezetvédelmi jogalkalmazás terén még akkor is, ha nem egy beruházás megvalósításának a megakadályozásáról van szó, csupán egy megismételt döntéshozatali eljárásról. Jogi szempontból mindenképpen kiemelkedő, hogy a közösségi részvételi szabályok megsértése hatályn kívül helyezési indokul szolgált a hazai jogalkalmazásban. Az eset összegzéséhez ugyanakkor az is hozzá tartozik, hogy sajnálatos módon a média a közvéleményt döntően egyoldalúan tájékoztatta, egyértelműen a zöld szervezeteket hibáztatva az eljárás elhúzásával, illetve azzal, hogy megakadályozzák a lakosság érdekeit szolgáló "elkerülő út" megépítését.

[illegible]

Az ábra a 10-es sz. főútnak az engedélyezéssel érintett szakaszát mutatja be. A szürke vonallal jelölt út a "régi" 10-es sz. főút, míg a fekete az új 10-es út.

Településfejlesztési problémák Törökbálinton

1. Bevezetés

Az agglomerációs településeken az agglomerációs törvény tervezetének megjelenése komoly aggodalmat váltott ki a területtulajdonosok körében. A terv az eredeti formájában előremutató, környezetvédelmi szempontból elfogadható, egységes koncepció volt az agglomeráció fejlesztésére, értékeinek megtartása mellett. Azonban kihirdetésére, erősen módosult formában, csak közel két parlamenti ciklussal később került sor. Ez alatt az időszak alatt visszafordíthatatlan változások mentek végbe az agglomerációban, éppen az ingatlan tulajdonosokat fenyegető szabályozási változtatások miatt a korábbinál nagyságrendekkel gyorsabb ütemben. Az egyik legkirívóbb példa Törökbálint esete. Ez a rövid tanulmány az 1999-től 2001-ig tartó folyamatot írja le részletesebben, de beszámol az azóta történetekről is.

2. Előzmények

Törökbálint az M0-M1-M7 autópályák találkozásánál fekvő település. Korábban jellegzetes mezőgazdasági és jó levegője miatt üdülő-település volt, de ezt lassan felváltotta a kertvárosi típusú, agglomerációs településekre jellemző szerkezet. A települést körülölelő mezőgazdasági területek az elmúlt század második felében részben zártkerti területekké alakultak, részben továbbra is mezőgazdasági művelésben maradtak, elsősorban gyümölcsösökként. A rendszerváltást követően a mezőgazdasági területek egy kis része a kárpótlás során került magánkézbe, bizonyos területek sok ezer kistulajdonoséba, egy másik részük a helyi szövetkezet tagjaié lett, legjelentősebb részüket a helyi szövetkezetek korábbi vezetése privatizálta. 1999-ig egy jelentősebb lakóterületi átszervezés volt: a méreteiben elhibázott szennyvíztisztító-fejlesztés költségeinek fedezésére a település határában levő, önkormányzati gyümölcsöst sorolták át, több lépésben közel 40 hektárt. Ezzel a korábban egy patak völgyben fekvő lakóterület átlépte természetes földrajzi határait, átnyúlt a határoló domb gerincén. A területen az eredeti tervekben szereplő impozáns közterületi-közföldintézményi fejlesztések nem valósultak meg, a település a várt bevételnek csak egy töredékéhez jutott hozzá.

3. Területátszervezés 1999-2001

3.1. Önkormányzati lépések

1999 decemberében a törökbálinti képviselő-testület megkezdi az új Településszerkezeti Terv megalkotását. Első lépésként változtatási tilalmat rendel el. 2000 májusában egy tartózkodással elfogadják a Településfejlesztési Koncepciót, melynek megfogalmazott célja a település minőségi fejlődésének biztosítása, egy hosszú távon tizenötezer lakosú, élhető kisváros. A koncepció minimális területátszervezésekkel számol. A döntés után két héttel lemond a Településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság (TKB) két tagja. Június közepén átalakítják a Településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságot, elnöke a korábban bizottsági tagságáról lemondott egyik képviselő lesz, kikerül belőle a Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület két külsős bizottsági tagja. A júliusi ülésen több mint 300 hektár terület különböző célú átszervezéséről döntenek. Bár a képviselő-testületben több érintett - telektulajdonos - is van, megszavazzák, hogy az érintettek is szavazhatnak. Az ezt követő hónapokban újabb és újabb területek átszervezéséről születik döntés, van olyan ügy, amiről sok egymást követő ülésen történik ismételt szavazás, míg végül pozitív döntés nem születik. A képviselők sok esetben a tervezők és a Műszaki Iroda álláspontjával ellentétesen döntenek. Több, szomszédos településsel határos, Törökbálint jelenlegi belterületével nem érintkező területet is lakó- illetve üdülőterületté minősítenek néhány, a területen felajánlott telek fejében. Az így kialakuló Településszerkezeti Tervet és Helyi Építési Szabályzatot 2001. szeptember 7-én fogadják el.

3.2. A Kerekdomb Egyesület tevékenysége

Az egyesület 1996 óta működik Törökbálinton. 1999-re aktív tevékenységével sok támogatóra tett szert a község közéletében, az események kezdetekor az egyesület tagja volt a képviselőtestület hat tagja. Az egyesületből további két fő külsőként tagja volt a TKB-nak. A Településfejlesztési Koncepció kidolgozása során teljes volt az összhang a képviselő-testület és az egyesület között. A 2000. júniusi döntést

követően az egyesület két tagja bekerült a Tizenegyek néven nevezett csoportba, akik az átsorolásokat támogatták (egyikük érintett telektulajdonos volt), együttműködni az átsorolást ellenző öt képviselővel tudtunk, akik közül négyen tagjaink voltak, köztük a polgármester és az alpolgármester is. Több mint egy éves folyamat kezdődött, melynek során minden eszközzel igyekeztünk élni.

3.2.1. Média jelenlét

Cikkeket jelentettünk meg havi rendszerességgel a helyi lapokban, nyilatkoztunk országos rádiókban, hetilapokban, szekciót szerveztünk a Környezetvédő Szervezetek Országos Találkozóján, szórólapokat és önálló kiadványokat készítettünk a helyi lakosság támogatására.

3.2.2. Jogi lépések

Élve a törvény biztosította lehetőségeinkkel minden egyes településrendezési módosítást véleményeztünk. Folyamatos kapcsolatban álltunk az EMLA-val, akiktől jogi támogatást kaptunk.

A terv elfogadását követően a Pest megyei Közigazgatási Hivatalhoz fordultunk, mert a folyamat során több törvénysértés is történt: az egyesületet nem hívták meg a szakhatósági egyeztetésekre, a terv egy korábbi változatát függesztették ki közszemlére, majd a 30 nap alatt kicserélték a tervlapot és a véleményezés során el nem fogadott javaslatokat sem függesztették ki. A Közigazgatási Hivatal azonban a mai napig nem válaszolt a beadványra...

3.2.3. Aláírásgyűjtés és népszavazási kezdeményezés

A képviselőtestület meggyőzésére aláírásgyűjtésbe kezdtünk. Az íveket hat hét alatt több mint 1600 törökbálinti lakos írta alá, ez elegendő lett volna egy sikeres népszavazáshoz, több volt, mint a szavazópolgárok 50 %-a. Ezeket elküldtük a képviselőknak, a téma azonban meg sem jelent a képviselő-testületi ülésen. Ezt követően megkezdtük egy helyi népszavazás előkészítését, mellyel elsősorban az új lakó- és üdülőövezetek kialakulását szerettük volna megakadályozni és elősegíteni új zöldfelületek létrejöttét. A jegyző hitelesítette a kérdéseket, melyeket ezt követően többen is bíróságon támadtak meg. Közben gőzerővel zajlott a terv elfogadásának előkészítése. A bíróság, három független jogász véleménye alapján is jogtalanul, elutasította a kérdéseket. Két nappal a bírósági döntést követően a képviselőtestület elfogadta a Településszerkezeti Tervet.

3.3. A két oldal érvei

Átsorolást ellenzők:

- A jelentős területátsorolások következtében
 - A település lélekszáma középtávon 20 ezer fölé emelkedik,
 - Elkezdődik az összenövés a környező településekkel,
 - A település körüli zöldgyűrű megszűnik,
 - A járműforgalom a mai belterületen jelentősen nő,
 - A település elveszti korábbi jellegét
 - Törökbálint egy lakosra jutó bevétele csökken,
 - A minőségi fejlődés lelassul a lakosságszám-növekedés miatt szükségessé váló fejlesztések miatt.

Átsorolást támogatók:

- Az új lakóterületek építési lehetőséget biztosítanak a törökbálintiak gyerekei számára
- Az átsorolások minimum 1 milliárd forint bevételt hoznak
- A megnövekedő lakosságszám növekvő szja-bevételeket hoz a településnek.
- Bizonyos mezőgazdasági területeken ma is élnek életvitelszerűen, hadd kerüljenek ők is jobb körülmények közé

3.4. Az önkormányzati döntések gazdasági elemzése

A lakosságszám növekedése 2001-es számítások alapján 1000 emberre egyszeri 100 millió forint beruházást igényel (közintézmények, közszolgáltatások, közösségi közlekedés fejlesztése) és ezt követően ennek a megnövekedett rendszernek a fenntartása évi hatvan millió forintba kerül. Mivel azóta eltelt 7 év, az adatok ellenőrzésére is módunk nyílt: Törökbálint költségvetési adatai a működtetés vonatkozásában javarészt igazolták akkori becsléseinket. A szükséges közintézményi fejlesztések nem történtek meg.

A bölcsőde nem bővült, nyílt ugyan egy új hatszoros óvoda, de egy másikat be kellett zárni, így ez csak kétszorosnyi bővülést jelent, az iskolákban nyíltak új osztályok, de mindkét iskola befogadóképességének határára ért. A népességnövekedés által kikényszerített intézményi fejlesztés 2008-as áron számolt költsége 1,7-1,9 milliárd forint. Egy új bölcsődei, óvodai férőhely 2,5 millió forint, egy új iskolai férőhely 1,5 millió forint. 2010-ig legalább 10 új óvodai, 4 bölcsődei csoportot kell létrehozni és 16 új iskolai tanteremre van szükség. A település eddigi bevétele a 2001-es átszámításokból összesen 150 millió forint. A település személyi jövedelem adó bevétel évi 400 millió forint körül alakul, mely a település éves költségvetésének 8 %-a. Mértéke már évek óta csak az inflációval növekszik.

3.5. A településfejlesztési döntések következményei

Az átszámításokat követően megkezdődött az átszámított területekre érvényes szabályozási tervek készítése. A különböző területtípusok átalakulása különböző módon zajlott/zajlik.

3.5.1. Korábbi zártkerti területek

Az átalakuláshoz - az utak kiszabályozásához, telkek kialakításához - a terület lakosságának önszerveződése és együttműködése szükséges, néhol területleadásra is szükség van, így a folyamat lassan halad, de nő a tartósan betelepülők száma.

3.5.2. Korábbi mezőgazdasági területek

Itt is szükség volt területleadásra az utakhoz és a településnek az átszámításért felajánlott ellentételezés biztosításához. Az építkezések ezekben az övezetekben most indulnak, a várható beépítés az eddig ismert tervek szerint maximális lesz, sok helyen a településen eddig nem létező többszintes lakóházak fognak épülni az átgondolatlan területi besorolások miatt. Az elkövetkező három-öt évben ezeken a területeken gyors, nagymértékű betelepülésre lehet számítani.

3.5.3. Gazdasági-kereskedelmi övezetek

Az elmúlt években ezeken a területeken is lehetővé tették a lakásépítést, néhol szabályozott százalékban, néhol korlátlanul, a tulajdonos, használó számára. Két területet érdemes megemlíteni, ahol lakosságszámot tekintve vagy környezeti szempontból jelentős változtatás zajlik:

3.5.3.1. Korábbi laktanya

A terület 104 hektár. Gazdasági, kereskedelmi célú, lakóingatlan építését is lehetővé tevő átszámításért cserébe a tulajdonos 6 hektárt biztosított egyházi oktatási komplexumnak, 8 hektárt pedig átadott Törökbálintnak. Azonban a terület egy jelentős része Natura 2000 besorolás alá esik. A tulajdonos kérésére a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága (akkori igazgató: Szabó Sándor) 2004. szeptemberében kezdeményezte a tárgyi ingatlanokhoz tartozó helyrajzi számok kivételét a Natura 2000 területjavaslatok köréből a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalánál, amit azonban a hivatal nem tartott indokoltnak. Ezt követően Törökbálint Önkormányzata a terület szabályozási tervét benyújtotta a szakhatóságokhoz és az érintett természetvédelmi szakhatóság, a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (igazgató: Szabó Sándor) hozzájárulását adta a terület ilyen jellegű átszámításához. Az engedélyeztetési folyamatban a szakhatóságok közül kizárólag az illetékes főépítész hívta fel a figyelmet a terület természetvédelmi státuszának figyelmen kívül hagyására. A szakhatóságok egyenlőre a benyújtott építési terveket nem fogadják el, így a területen nem indult meg az építkezés.

3.5.3.2. Tó-park

A Tó-park az M1-M7 és a Törökbálinti-tó határolta 107 hektáros, nagyobb részt törökbálinti terület. A Tó-park szabályozási tervének készítése során számos jogszabálysértés történt, melynek következtében a Pest megyei Közigazgatási Hivatal beperelte a Törökbálinti Önkormányzatot, így a terv végleges elfogadása még függőben van, de jelentős változása reálisan nem várható. A Tó-park honlapja és a fejlesztők nyilatkozatai alapján a következők várhatók:

- 100 ezer négyzetméter iroda
- 10 ezer dolgozó
- 110 ezer négyzetméteres bevásárlóközpont, napi 30-35 ezer látogatóval
- A beépítés 15 %-a lehet lakóterület, jelenleg az első ütemben 20 ezer négyzetméter bérlakást terveznek, a teljes építhető lakóterület kb. 100 ezer négyzetméter.

Összevetésként jelenleg Törökbálintnak körülbelül 13 ezer lakosa van, 4500 lakóingatlannal.

3.6. Várható társadalmi és környezeti hatások

Törökbálint az elkövetkező tíz évben a területátörölások következtében jelenlegi lakosságát megduplázva 25 ezer lakosú várossá fog válni. Környezete teljesen átalakul, a települést körülvevő zöldterületek gyakorlatilag eltűnnek, helyettük bevásárlóközpontok és irodaparkok épülnek, a szomszédos településekkel megkezdődik az összeolvadás. A településen meg fognak jelenni a korábban nemkívánatosnak tartott bekerített lakóparkok is. A közintézményi ellátottság a folyamatos fejlesztés mellett is romlik, a közösségi közlekedés csak jelentős fejlesztéssel fogja tudni ellátni a megnövekedett igényt.

A kialakult helyzethez az alábbi fő szabályozási hiányosságok vezettek:

- Sem a településszerkezeti terv esetében, sem a szabályozási terv esetében nem szükséges adatokkal alátámasztott, középtávú gazdasági, társadalmi és környezeti hatástanulmány készítése [Megjegyzés: a 2005. jan. 19. napjától hatályos 2/2005 (I. 11.) Korm. Rendelet már előírja stratégiai környezeti vizsgálat készítését a települések egészére készülő településszerkezeti, szabályozási tervek és helyi építési szabályzatok esetében].

- A döntést szakmai háttérrel általában nem rendelkező képviselők hozzák, pillanatnyi érdekek alapján

- Nincs valós szakmai vétőlehetősége a szakhatóságoknak sem a településszerkezeti terv, sem a szabályozási terv esetében

A civil szervezeteknek nincsenek valódi eszközeik a beavatkozásra, a folyamatot lassíthatják, de esélyük sincs a megállítására. Összességében megállapítható, hogy sem a média, sem a jogi eszközök nem elegendőek és megfelelőek egy ilyen ügy valódi befolyásolásához.

Epilógus

Az önkormányzat 2003-ban, az átörölásokat követően határozatot hozott a további lakó- és üdülőtérületi átörölások tilalmáról. Ezt 2008 tavaszán eltörölték...

dr. Szedlay Gyöngyi
(Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület, Törökbálint,
www.kerekdomb.hu, Gyongyi.Szedlay@Quintiles.com)

Egy megghiúsított ipari beruházás tanulságai

Bevezetés

Jelen esettanulmány a 2007-ben tervezett, és lakossági, illetve civil ellenállás miatt megghiúsult veresegyházi fecskendőgyár építés ügyét mutatja be. Az önkormányzat a nagymértékű eladósodottság miatt, illetve a várható bevételek reményében teljes mértékben a beruházás mellett állt ki, a jelentős környezeti kockázatokról és tiltakozásokról nem volt hajlandó tudomást venni. (A budapesti agglomerációs övezetben az eladósodottság egyre gyakoribb, melynek oka elsősorban a hirtelen megnövekvő lakosságszám, illetve az ezzel járó infrastrukturális fejlesztések magas költségei. Ez a tendencia egyre inkább kiszolgáltatottá teszi a településeket.)

Veresegyház választás előtt állt: a fő kérdés az volt, hogy az üzem felépülésével az iparosodás felé, vagy a környezeti-természeti adottságainak jobban megfelelő idegenforgalmi fejlesztések irányába indul el a város.

1. Önkormányzati titkolózás és lakossági felháborodás

A Budapesttől 25 km-re elhelyezkedő veresegyházi Csonkás településrész lakossága 2007. márciusában arra ébredt, hogy a közvetlen szomszédságukban elterülő, felhagyott szántón földmunkagépek tereprendezésbe kezdtek. Amikor a lakosok az önkormányzatot megkeresték, akkor tudták meg, hogy a kertvárosi lakóövezettől mindössze 150 méterre az ország ötödik legnagyobb (kb. 25 milliárd forintos) ipari beruházását, egy amerikai multinacionális cég fecskendőgyárának létesítését készítik elő. A kapcsolódó, nyilvános információk megadásától az előkészítésben szerepet játszó polgármester, illetve a Polgármesteri Hivatal elzárkózott, mely a lakosságban - érthető módon - bizalmatlanságot és gyanút szült.

A Tavirózsa Egyesület önkormányzati képviselőjeként először a 2007. január első hetében megtartott Városfejlesztési és Pénzügyi Bizottsági együttes rendkívüli ülés kapcsán értesültem a beruházási tervekről. A bizottsági ülést a polgármester megpróbálta titokban tartani, majd 2007. január 13-ára rendkívüli képviselő-testületi ülést hívott össze a témában. Egyesületünk elnöke az ülés előtt a képviselőknek kiosztotta azt a szakmai állásfoglalást, melyben nyomatékosan felhívtuk a figyelmet arra, hogy milyen környezeti, társadalmi és pénzügyi kockázatai vannak a fecskendőgyár építésének. Ebben javasoltuk a döntés elhalasztását a részletes környezeti hatástanulmány elkészültéig, mivel *"az elhamarkodott döntések kockázatot jelenthetnek a város anyagi helyzetére, illetve jövőjére vonatkozóan is"*. Az előterjesztésben egy földterület vásárlás kapcsán 192 millió Ft hitel felvétel szerepelt, melyre azért volt szükség, hogy az önkormányzat biztosítani tudja a szükséges nagyságú területet a beruházónak. A kérdésekre reagálva kiderült, hogy a polgármester már 2006. augusztusa óta tárgyal a céggel, de erről a képviselő-testület tagjai mit sem tudtak. Végül a képviselők annak ellenére, hogy - megfelelő előterjesztés híján - nem rendelkeztek kellő, megalapozott információkkal a várható környezeti, társadalmi és pénzügyi hatásokkal, 16 igen szavazat és 2 tartózkodás mellett felhatalmazták a polgármestert a gyárépítéssel kapcsolatos előszerződés megkötésére azzal a feltétellel, hogy aláírás előtt a testület elé kerül a dokumentum.

A testületi ülést követően a Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Bizottság elnökeként rendkívüli bizottsági ülést hívtam össze. Az itt hozott határozat tartalmilag gyakorlatilag megegyezett a Tavirózsa Egyesület korábbi állásfoglalásával, melynek lényege az alábbi volt:

- az önkormányzat - a lehető legszakzszerűbb döntés érdekében - készíttessen részletes környezeti hatástanulmányt,
- a tervezett fecskendőgyárban rákkeltő etilén-oxidot fognak sterilizálásra használni, mellyel kapcsolatosan a Bizottságnak aggályai vannak,
- a már egy évtizede a tavakat szennyező szennyvíztisztítóra nem köthet rá a gyár, amíg nem készül el annak rekonstrukciója és a bővítése
- Veresegyház és térsége környezeti-táji adottsága révén komoly idegenforgalmi potenciállal rendelkezik. Egy ekkora méretű beruházás az ilyen célú befektetéseket háttérbe szoríthatja.

2007. februárjában a polgármester néhány önkormányzati képviselő társaságában a vállalat franciaországi telephelyére látogatott. Itt úgy írta alá az előszerződést, hogy azt nem mutatta be előzetesen a képviselő-testületnek, ezért annak tartalmát rajta kívül lényegében csak néhány, a szűk körében lévő képviselő ismerte.

A küldöttség hazatérését követően önkormányzati képviselőként az előszerződésbe betekintést kértem és kaptam. Ebben szerepelt egy, az előszerződés titkosságára vonatkozó záradék, mely jogszabálysértő volt az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának 2004-ben kelt, a város jegyzőjének megküldött állásfoglalása alapján:

"Álláspontom szerint a közfeladatot ellátó szervvel történő üzletkötés esetében a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alkotmányos jog szinte minden esetben kizárja azt, hogy ezen adatok titokban maradásához az érintett cégnek méltányolható érdeke fűződjön. Ahhoz, hogy ellenőrizhető legyen a közpénzek felhasználásának törvényessége és ésszerűsége, az érintett cégeknek el kell tűnniük a nyilvánosság kontrollját."

Nem minősül üzleti titoknak az állami és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve a költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzéseivel kapcsolatos adat..."

További meglepetést jelentett az, hogy az önkormányzat hatalmas méretű kötbért vállalt be arra az esetre, ha az előszerződésben foglalt határidőket nem teljesíti a közművek kiépítésére vonatkozóan (hetente 47,5 millió Ft + ÁFA, maximum 190 millió Ft + ÁFA). A kötbér vállalás ütközött a januári testületi határozattal. Az előszerződéssel kapcsolatos problémák tisztázása és felelősségre vonás ügyében javaslatomra egy ad hoc vizsgáló bizottság jött létre. A bizottság megállapította, hogy az előszerződés tervezetét a képviselők korábbi kifejezett kérése, és a polgármester képviselő-testületi ülésen tett ígérete ellenére sem ismerhették meg, ezért a bizottság javaslatára a képviselő-testület fegyelmi figyelmeztetésben részesítette a városvezetőt.

2. Növekvő lakossági érdekérvényesítés - egy új egyesület születése

A veregyházi Csonkás településrészt az 1990-es évek közepén alakították ki, ahová elsősorban budapesti nagycsaládos értelmiségi réteg költözött ki, nyugalmat és zöldövezetet keresve. A lakosok zöme jelentős nagyságú, hosszú távú hitelek segítségével építették fel családi házukat. Mivel az önkormányzattól azt az ígéretet kapták, hogy a szomszédos szántó és mező mindig ebben az állapotában marad, hideg zuhanyként érte őket, hogy egy hatalmas ipari üzemet szándékoznak építeni kertjeik végébe. Félve attól, hogy a beruházás megvalósul, és ez mindennapi életükre káros hatással lesz, egy részük házaikat eladásra meghirdették. Mások viszont felvállalva az önkormányzattal és a vállalattal szembeni "harcot", - a Tavirózsa Egyesület hathatós támogatásával - 2008. tavaszán még alakuló Élmi Veregyházon Egyesülethez (ÉVE) csatlakoztak. Az ÉVE fő célja az volt, hogy a csonkásiak környezetét veszélyeztető, és ezért számukra elfogadhatatlan beruházást megakadályozzák. Első lépésként egy folyamatosan frissített honlapot hoztak létre, melyen a tervezett fecskendőgyárral kapcsolatos összes információt szerepeltették. A nyilvános fórum rovatban pedig pro- és kontra mindenki leírhatta véleményét.

Az "öntudatra" ébredt csonkásiak élve azzal a lehetőséggel, hogy az önkormányzati képviselő-testületi ülések nyilvánosak, mind gyakrabban vettek részt azokon, mellyel közvetlen módon is nyomást gyakoroltak a képviselőkre. Itt szembesülhettek azzal, hogy a lakosság által választott képviselők többsége és a polgármester továbbra is titokban próbálja kezelni a beruházással kapcsolatos információkat. A Tavirózsa Egyesület és az ÉVE között egyre hatékonyabb és sikeresebb együttműködés alakult ki: míg előbbi szervezet erőssége főként a szakmai háttér, a képviselő-testületi és hatósági ügyek befolyásolása volt, addig utóbbi a lakosság mozgósításában és a média bevonásában volt erős.

3. Gyárlátogatás, média visszhang és lakossági fórumok

A polgármester a céggel együtt egy második franciaországi látogatást szervezett a korábban már az előszerződés megkötése kapcsán felkeresett fecskendőgyárba. Ennek célja az volt, hogy egyes - egyébként joggal aggályoskodó - képviselőket meggyőzzék az üzem biztonságáról, azonban végül csak néhányan utaztak el. Képviselőként másodsorra utasítottam el a meghívást, mivel a Tavirózsa Egyesület kérését nem biztosították. Ez arról szólt, hogy ne csak a gyár vezetőivel, hanem a helyi hatóságok, önkormányzat, környezetvédő civil szervezet és szakszervezet képviselőivel is tárgyalhasson a delegáció.

Az ÉVE, illetve vezetőjük kapcsolatai révén a fecskendőgyár ügye számos írott és elektronikus médiumban (Népszabadság, MTV1, Duna TV, Hír TV, Kossuth Rádió, HVG, Magyar Narancs stb.) országos nyilvánosságot kapott. Ennek során elsősorban az ÉVE, a Tavirózsa Egyesület és a polgármester szerepeltek, a beruházó ritkán nyilatkozott. Fontos közösségformáló esemény volt az ÉVE által májusban szervezett gulyásparti, melyen szintén képviseltette magát a média. A rendezvény helyszíne a leendő fecskendőgyár területén lerakott sít halmok mellett volt, ahol körülbelül 200 fő vett részt, sokan az ÉVE által készített "Mamut STOP" feliratú pólót hordtak tiltakozásként (ld. a füzet hátsó borítójának belsejét).

Mivel a helyi társadalom, illetve a különböző szervezetek az önkormányzat hallgatása miatt tájékozatlanok voltak, a Veregyház Jobb Jövőjéért Egyesület 2007. júniusában fórumot szervezett, ahol a Tavirózsa Egyesület ismertette szakvéleményét, és a nyilvánosság elé tárta az addig birtokába jutott információkat. Nem sokkal utána szervezte meg az önkormányzat a gyárral kapcsolatos első városi fórumot, ahol a lakosság kemény kritikákat fogalmazott meg a beruházással és a polgármester titkolózásával szemben. A tervezett gyár lakóterülethez való közelségének elutasítása is többször elhangzott, a helyszín megváltoztatása tekintetében ugyanakkor nem volt semmilyen kompromisszumkészség. A polgármester tábora és a gyár ellenes tiltakozók több alkalommal is elszabadult szóváltásba is keveredtek.

A polgármester abszurd módon azt az álláspontot képviselte, hogy a szomszédos házak értéke nem hogy csökkenni, hanem növekedni fog, ha megépül a gyár. Ezen túl 500 új munkahely megteremtését ígerte. Megjegyzendő, hogy Veregyházon igen alacsony a munkanélküliség (2007-ben 1,87%), másrészt a fecskendőgyár speciális munkaerőigénye miatt, a településről maximum 30 fő alkalmazása jöhetett volna szóba.

Június 26-án az ÉVE konferenciát szervezett, melyre országos ismertségű embereket hívtak meg. Az eseményre a meghívó ellenére sem a polgármester, sem a gyár képviselői nem jöttek el. A rendezvényen világosan körvonalazódott az, hogy a beruházás nem illeszkedik a város lakosok által átvárt jövőképebe, és emiatt nem rendelkezik megfelelő mértékű társadalmi támogatással.

Az ÉVE a beruházó cég képviselőinek veregyházi látogatása idején (július) utcai transzparenses

tiltakozást szervezett. A multinacionális vállalat ezen a lakossági fórumon mutatta be gyárépítési terveit, hogy meggyőzze a helyi lakosságot annak előnyeiről. Kérdésre a cég vezetői megerősítették, hogy várhatóan 2010 után alkalmazni fogják a rákkeltő etilén-oxidot a gyárban. Érezhető volt a feszültség, a lakossági tiltakozók és a cég, illetve a polgármester között továbbra sem közeledtek az álláspontok.

4. Környezetvédelmi problémák és jogérvényesítés

4.1. Közérdekű adatok eltitkolása

A Tavirózsa Egyesület már kezdetektől fogva közzé tette a birtokába jutott közérdekű, nyilvános információkat saját honlapján. Még 2007 elején az egyesület alelnöke újságíróként szintén betekintést kért a város jegyzőjétől a céggel kötött előszerződésbe és a kapcsolódó iratokba. Ezt a kérést a jegyző titoktartásra hivatkozva megtagadta. A polgármester az iratokat magánál tartotta, a jegyző vele egyetértésben tagadta meg azok kiadását, mellyel megsértették a 2003. évi XXIV. törvény (Üvegzséb törvény) számos rendelkezését és más, közérdekű adatokról szóló jogszabályokat is. A kért iratokhoz több mint fél éves késéssel, bírósági kereset és nyertes pert követően jutott hozzá egyesületünk.

A Tavirózsa Egyesület az ügyben büntetőeljárást is kezdeményezett a jegyzővel és a polgármesterrel szemben, közérdekű adatokkal való visszaélés vétsége miatt. A büntetőeljárást a Szentendrei Rendőrkapitányság lefolytatta, a gyanúsítottakkal szemben a Dunakeszi Városi Ügyészség az eljárást megszüntette, és őket a Btk. alapján, megrovásban részesítette. Mivel nem értettünk egyet a megszüntető határozattal, a büntetőeljárás folytatását kértük, mely jelenleg is (2008. tavaszán) zajlik.

4.2. Környezetvédelmi és egyéb hatósági engedélyezési eljárások

A Tavirózsa Egyesület még 2007. januárjában ügyfélként bejelentkezett a környezetvédelmi, majd később az építési engedélyezési eljárási folyamatba. Az előbbihez kapcsolódóan a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnek (KDV-KTVF) megküldtük a részletes környezetvédelmi kifogásainkat (ld. később), az utóbbi esetében pedig elfogultságra hivatkozva kértük, hogy Veresegyházról helyezték át az engedélyezést, mivel a városnak jelentős anyagi érdeke fűződik a beruházáshoz (a későbbiekben Dunakeszire helyezték át az ügyet). A Gödöllői Körzeti Földhivatalt értesítettük arról, hogy a polgármester által iparterületnek nevezett szántón földmunkák zajlanak, azaz nem történt meg az átminősítés.

A Tavirózsa Egyesület még februárban felvette a kapcsolatot a beruházó cég európai vezetőivel és hazai partnereivel. A személyes tárgyalás - melyre meghívtunk néhány önkormányzati képviselőt is - voltaképpen a kölcsönös "ismerkedésről", egymás érdekeinek feltérképezéséről szólt. A vállalat vezetői két fő érvet hoztak fel annak kapcsán, hogy miért éppen Veresegyházra választották a számos hazai település közül: egyrészt fontos volt más multinacionális cégek jelenléte, melyek között hasonló profilú is működik a városban, másrészt Budapest és a gödöllői Szent István Egyetem közelsége a szakképzett munkaerő biztosítása végett volt fontos.

2007. áprilisában a KDV-KTVF-en egyeztető tárgyalás folyt az önkormányzat, a beruházó, a Tavirózsa Egyesület és a hatóság képviselői között. Bizonyos környezetvédelmi kérdéseket sikerült tisztázni és rendezni (pl. a zajszigetelés tekintetében) azonban a jelentősebb problémák továbbra is megoldatlanok maradtak (ld. később). A hatóság ezt követően májusban kiadta a környezetvédelmi engedélyt, mely ellen fellebbezett a Tavirózsa Egyesület, annak több ponton is jogszabálysértő volta miatt.

A multinacionális cég kezdeményezésére a Tavirózsa Egyesület és a beruházó között 2007. júniusában sor került egy második találkozóra is, melynek során megpróbálták elérni a fellebbezés visszavonását. Egyesületünk azonban ezt olyan környezetvédelmi feltételek teljesítéséhez kötötte, melyeket végül nem tudott teljesíteni a másik fél (pl. pénzforrás szerzése, illetve biztosítása a szennyvíztisztító bővítésére és rekonstrukciójára, melyet egyébként a fecskendőgyár is használna). Neuralgikus pont volt a lakóterület közelsége is, jeleztük, hogy e miatt várhatóan folyamatos lakossági ellenállásra számíthatnak.

Egyesületünk fellebbezését a másodfokú környezetvédelmi hatóság elutasította, így nem maradt más lehetőség hátra, mint a közigazgatási határozat megtámadása bírósági úton. Az EMLA Egyesület jogi segítségnyújtásával elkészített kereset a fellebbezésben már korábban szereplő érveket hozta fel, melyek közül a legfontosabbak a következők voltak:

- A cég képviselőjének nyilatkozata szerint 2010 után a gyárban bevezetésre tervezik egy robbanásveszélyes, rákkeltő gáz, az etilén-oxid alkalmazását, ez azonban nem szerepelt a környezetvédelmi engedélyben és az alapjául szolgáló (a beruházó által benyújtott) Előzetes vizsgálati dokumentációban.
- Az üzem területén jelentős mennyiségű, robbanásveszélyes gázok (8500 m³ hidrogén, propán, acetilén) tárolását tervezik, mely alapján a katasztrófavédelmi (1999. évi LXXIV.) törvény és más jogszabály a fecskendőgyárat veszélyes üzemnek minősíti. A környezetvédelmi engedélyben és az Előzetes vizsgálati dokumentációban erre a tényre még utalás sem történt. Az üzem lakóövezet közelébe telepítése (az esetleges havária esetek miatt is) elfogadhatatlan.
- A KDV-KTVF a nem megfelelő működésű (szennyező) és a kapacitásában túlterhelt veresegyházi szennyvíztisztító vízgöki üzemeltetési engedélyét már évekkel ezelőtt visszavonta. Erre a tavakat szennyező "tisztítóműre" tervezik rákötni a gyár kommunális szennyvizét. A polgármester által ígér időpontra (2009. július) nem fog elkészülni a rekonstrukció és bővítés.
- 2007 nyarán Veresegyházon és térségében a szolgáltató DMRV ZRt. ivóvíz korlátozást léptetett életbe, mivel a szükséges napi mennyiséget nem volt képes biztosítani. A tervezett gyár napi vízfogyasztása 900 háztartásával egyenértékű, mely további ellátási problémákat vethet fel.
- A gyár ipari eredetű szennyvizét (az új fecskendők mosására használt steril öblítővizet) a tervek szerint egy patakon keresztül a veresegyházi törendszerbe engedik (240 m³/nap), mely a horgászat mellett a strandot is veszélyeztetné
- Az Előzetes vizsgálati dokumentációban és építési engedélyezési anyagban eltérő adatok szerepelnek a veszélyes anyagok mennyiségét és fajtáját illetően.
- A tervezett fecskendőgyár napi (24 órás) szennyezett levegő (főként nitrogén-oxid) kibocsátása 7.320.000 m³. Ez a lakóterület közelsége miatt nem elfogadható. (Az 1 nap alatt kibocsátott légszennyezőanyag mennyisége megegyezik 11 átlagos háztartás egész éves emissziójával.)
- A fenti érvek alapján a Tavirózsa Egyesület - a környezetvédelmi engedélyben foglalt megállapítással ellentétben - részletes környezeti hatástanulmány elkészítését tartja indokoltnak, mely kiterjed az etilén-oxid később tervezett tárolására és használatára is.

Az etilén-oxid tervezett alkalmazásával kapcsolatos információkat nem csak az írásos dokumentumokban, hanem a polgármester és a gyár képviselői is megpróbálták titokban tartani. Egyrészt azért, mert az engedélyezési eljárás elhúzódtott volna (a beruházónak az időbeli csúszás komoly anyagi veszteséget jelentett), másrészt azért, mert a védőzónába lakóterület is esik. A gondolatmenet ezt sugallta: ha a gyár felépül, már különösebb gond nélkül megkaphatják az engedélyt a veszélyes anyag tárolására, alkalmazására, hiszen az üzemet odébb helyezni már úgysem lehet...

4.3. A képlékeny hatástanulmány: veszélyes vagy nem veszélyes a tervezett üzem?

Végül a képviselő-testület a Tavirózsa Egyesület nyomására június végén határozatot hozott arról, hogy az önkormányzat külső szakcéggel készíttessen részletes környezeti hatástanulmányt. A döntés célja a további viták elkerülése, és az ügy tisztázása volt.

2007. júniusában a beruházás tervezett helyén még zajlottak a tereprendezési munkálatok, holott még nem volt átminősítve mezőgazdasági területről ipari területre, és jogerős építési és környezetvédelmi engedély sem volt rá. Augusztusban elkészült a hatástanulmány, mely azonban részletes helyett csak "részleges" volt, így nem teljesült a testületi akarat. A dokumentum a tárolásra tervezett robbanásveszélyes és egyéb gázok (hidrogén, acetilén, propán, etilén-oxid, oxigén) miatt a felépíteni kívánt gyárat veszélyes üzemnek minősítette. A beruházó cég ezt a megállapítást kifogásolta, és állásfoglalást kért az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságtól (OKF). Mivel azonban levelükben csak a propán adatait küldték meg, (a többi adat ismerete híján) a szakhatóság nem minősítette veszélyes üzemnek a fecskendőgyárat. Ezt követően - nem kis meglepetésre - a hatástanulmányt készítő szakcég három napon belül felülbíráltja saját korábbi véleményét...

A történetek után a Tavirózsa Egyesület az OKF-nek megküldte a hatástanulmányban szereplő, tárolásra tervezett összes gáz mennyiségi adatait. A szakhatóság októberben megkapott állásfoglalása szerint az összes gázt figyelembe véve veszélyes üzemről van szó, melyhez védőzónát kell kijelölni.

5. Pénzügyi-gazdasági érvek és ellenérvek, bírságok

A tervezett beruházás pénzügyi tekintetben is több ponton aggályosnak mutatkozott: önkormányzati

határozat alapján az értékesítésre szánt 21 hektáros földterület piaci értéke 1,76 milliárd forint + ÁFA, ugyanakkor az előszerződésben 1,17 milliárd Ft + ÁFA szerepelt. Ebből leszámítva a vállalt munkák értékét (a teljes infrastruktúra kiépítése, tereprendezés: 80.000 m³ föld megmozgatása, körforgalom kiépítése stb.), a kapcsolódó önkormányzati földvásárlást és egyéb kiadásokat, az ingatlant negyed áron (kb. 400 millió forintért) értékesítette volna az önkormányzat.

A polgármester a várható éves iparüzési adó bevétellel (200 millió forint) próbálta meggyőzni a lakosságot a fecskendőgyár fontosságáról. Veresegyház esetében azonban az egy főre jutó magas iparüzési adó miatt - jogszabályi előírás alapján - már 2006-ban 230 millió forintot vont el az állam az önkormányzattól (a tovább növekedő adóbevétel az elvonás mértékét is növeli).

Említést érdemel, hogy a közel 15.000 lakosú város adósságállománya igen magas (közel 5 milliárd forint, mely nagyságrendileg kb. a város egész éves költségvetését teszi ki), és a napi kb. 1 millió Ft-os (!) kamattörlesztés miatt az önkormányzat több százmilliószázalékos számlákat görget maga előtt. (Az eladósodáshoz egyrészt a meredeken növekvő lakosságszámmal járó infrastrukturális fejlesztések, másrészt a túlméretezett, átgondolatlan fejlesztések vezettek.) A városnak tehát égetően szüksége volt (van) a bevételekre, mely szintén fontos érv volt az építést támogatók táborában.

A lakossági és civil szervezetek bejelentései kapcsán különböző hatóságok is vizsgálták a beruházás körülményeit. A Gödöllői Körzeti Földhivatal 2007. júniusában 1.676.000 Ft földvédelmi járulék és bírság megfizetésére kötelezte az önkormányzatot, mivel a tervezett gyár helyén nem kérték meg a szántó művelési ág átsorolását a hatóságtól a tereprendezést megelőzően. A polgármester (szóbeli megállapodás alapján!) 15 ezer m³ szilárd hulladék lerakását engedélyezte az ingatlanon, melynek kapcsán a KDV-KTVF 35 millió Ft-os hulladékgazdálkodási bírságot szabott ki az önkormányzatra.

6. Manipulált népszavazás

Tavasszal az ÉVE ügydöntő népszavazást kezdeményezett és aláírásgyűjtésbe kezdett a beruházás kapcsán. A polgármester (talán lehetőséget látva arra, hogy számára kedvező eredmény születhet) felkarolta a népszavazást. Ettől kezdve gyakorlatilag az összes képviselő támogatni kezdte azt, részben bizonyára azért, mert így a döntés felelőssége nem rájuk hárul. A polgármester a népszavazást minél hamarabb meg akarta tartani, mivel a hosszabb kampány időszak (az információk áramlása) számára hátrányos lett volna. Végül a Tavirózsa Egyesület képviselői javaslatára az eredeti szeptember eleji időpontról sikerült szeptember 23-ra eltolni a referendum időpontját.

Az ÉVE azt javasolta, hogy két kérdés kerüljön megfogalmazásra: egyiket a képviselők adják, másikat pedig ők tehessek mellé. 2007. augusztusában a népszavazási kérdések kapcsán egy 3 tagú ad hoc bizottságot hozott létre a képviselő-testület, melynek tagjai voltak az egyik alpolgármester, az ÉVE vezetője és helyi választási bizottság (HVB) elnöke. Mind a HVB elnöke, mind az alpolgármester, nem azt a mondatot kívánta a referendumra, melyet a képviselő-testület előző nap megszavazott, hanem azt, amit a polgármester szeretett volna. A népszavazásra elfogadott kérdés végül így szólt: "Egyetért-e Ön azzal, hogy Veresegyházon, a Kistrét utcai iparterületen fecskendő és ampullagyár létesítéséhez az önkormányzat területet értékesítsen?" A képviselő-testületi javaslatban a "Kistrét utca" nem szerepelt, hiszen a terület megnevezése az iparterülettől távolabb élő (és többségben lévő) lakosságot arra ösztönözhetne volna, hogy igennel szavazzon, mivel elutasítás esetén akár a saját lakhelye közelében is felépülhet a gyár.

A népszavazás előtti hetekben elindult mindkét oldal kampánya. Az önkormányzat, a beruházó cég, az ÉVE és a Tavirózsa Egyesület egyaránt terjesztettek szórólapokat. Mivel a szavazásra feltett kérdés nem egyezett az ÉVE eredeti javaslatával, és csak egy kérdés szerepelt, a szervezet hivatalosan panaszt tett, és a népszavazás bojkottjára hívta fel a lakosságot. A polgármester és támogatói kommunikációs stratégiája a várható adóbevételek, a munkahelyteremtés, és részben az "öslakosok" és az új betelepülők ("jött-mentek") szembe állításán alapult. Utóbbi célja a beruházás ellen élénken tiltakozó ÉVE társadalmi elfogadottságának, támogatottságának gyengítése volt. A Tavirózsa Egyesület saját lapjának (Veresi Háttér-Kép) különszámát jelentette meg (ld. az újság hátsó borítójának belső oldalán), melyben a beruházás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásai mellett közzé tette a polgármester választópolgárokhoz intézett levelét is. A referendum végül érvénytelen lett, mivel nem ment el a szavazópolgárok több mint 50%-a (csak egyharmada). Eredménye az átfogalmazott, manipulatív kérdésnek köszönhetően az lett, hogy a "nem" szavazatok csak a Csonkáson és egy másik, a beruházás helyszínéhez szintén közel elterülő választási körzetben, a még épülő Ligeteken kerültek többségbe. A több mint 2000 nem szavazat ugyanakkor mintegy 600-700

családot jelentett, mely a későbbiekben fontos érv volt az ellenzők táborában.

Jelen esettanulmány véglegesítésekor érkezett meg Veresegyház Város Polgármesteri Hivatalába az illetékes közigazgatási hivatal törvényességi észrevétele, melyben megállapították, hogy a népszavazásról szóló helyi rendelet törvénysértő, az ad hoc bizottság nem vonhatta volna el a képviselő-testület hatáskörét. Erre még a választások előtt képviselőként felhívtam a figyelmet, de a szükséges módosítások nem történtek meg...

7. Végkifejlet

A referendum másnapján az ÉVE tető alá hozta a helyi politikai szervezetek és egyesületek többségének közös nyilatkozatát, melynek lényege a gyárépítés elutasítása volt. Mivel az ügydöntő népszavazás eredménytelen volt, a döntés joga visszaszállt a képviselő-testületre. A polgármester 2007. október 4-én rendkívüli testületi ülést hívott össze, melyen a képviselő-testület többsége - több esetben saját szervezeteik vezetője által aláírt közös nyilatkozattal ellentétesen (!) - a beruházás mellett tette le voksát (10 igen, 5 nem és 2 tartózkodás). A határozat törvénysértő volt, képviselőként hiába hívtam fel a figyelmet arra, hogy még nem született jogerős környezetvédelmi és építési engedély sem a beruházás kapcsán. Ezen túl, az aktuális földhivatali nyilvántartás szerint a gyárépítésre szánt terület szántó művelési ágban volt, ezért törvény alapján külföldi tulajdonba nem kerülhet.

Két hét elteltével váratlanul újabb rendkívüli képviselő-testületi ülésre került sor, melyen a polgármester bejelentette, hogy a multinacionális cég a jelentős lakossági ellenállásra és az engedélyezési eljárások elhúzóására hivatkozva elállt beruházási terveitől.

8. Veresegyház jövője - a jelenlegi állapot alapján

Veresegyház számára az ügy végeztével továbbra is nyitott maradt az út az idegenforgalmi fejlesztések irányában. A város Turizmusfejlesztési Stratégiáját - melyet a Tavirózsa Egyesület is aktívan támogatott - 2007. végén fogadta el a képviselő-testület. A 2008. májusában életbe lépett Veresegyház Integrált Városfejlesztési Stratégiájában - mintha a gyár ügyéből nem tanult volna a helyi vezetés - polgármesteri nyomásra iparfejlesztési célterületnek az egykori fecskendőgyári területet jelölték meg továbbra is. Ez a Turizmusfejlesztési Stratégiában termálfejlesztésre kijelölt ingatlannal szomszédos ráadásul, mely a későbbiekben további problémákat vethet fel. A Tavirózsa Egyesület mindhiába hívta fel a képviselők figyelmét arra, hogy az iparterület közelsége miatt a csonkási lakosság további tiltakozására lehet számítani, ez süket fülekre talált...

9. És a tanulságok...

Jelen esettanulmány példát mutat arra, hogy miként vezethet társadalmi feszültségekhez és változásokhoz a környezetvédelmi jogszabályok és a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos állampolgári jogok megszegése. A közérdeket felvállaló helyi civil szervezetek szembekerültek nem csak a beruházóval és a beruházást támogató képviselőkkel (illetve a négy évtizedes kapcsolatokkal rendelkező polgármesterrel), hanem az illetékes hatóságokkal is. Mind emellett a víz-, gáz- és áramszolgáltatók részéről is jelentős érdekek fűződhetnek a nagy víz- és energiaigényű fecskendőgyár megépítéséhez.

A helyi közösség - élve demokratikus, törvényes jogaival - társadalmi önszerveződés révén ugyanakkor képes volt megvédeni hosszú távú érdekeit, mely hozzájárul a település kiegyensúlyozott társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődéséhez, illetve a fenntartható fejlődéshez. Ehhez azonban a helyi szervezetek együttműködése kellett: a Tavirózsa Egyesület évtizednyi szakmai tapasztalata és hatósági ügyekben tett lépései éppúgy nélkülözhetetlenek voltak a sikerhez, mint az ÉVE lakosság-mozgósító és média tevékenysége.

Az ügy folyamán a Tavirózsa Egyesület aggályai mind beigazolódtak: a tervezett gyár veszélyes üzemnek minősül, a tavakat szennyező szennyvíztisztító leghamarabb 2011-re lesz képes újabb rákötéseket fogadni, a népszavazás törvénytelen volt, az önkormányzat pedig nem tudta időben elkészíteni a súlyos kötbér terhe mellett vállalt infrastruktúra fejlesztéseket. Csak a szerencsén múlt, hogy a távozó beruházó nem érvényesítette a szerződés alapján járó 190 millió Ft + ÁFA összegű követelését...

Tó-temetés (Sasfészek-tó)

A pátyi Sasfészek-tó

Választhatunk 23-án a fecskendőgyár

és a gyermek és környezet-barát város jövő között!

Térrel - gyógyvíz, természeti környezet hasznosítás

- 500 munkahely megőrzése
- Jelentős forgalom növekedés, Zölj és légszennyezés „erőközpontokba”
- Veszélyes üzem, de az új technológiával kontrol alatt tartható, minimális kockázata van.
- Rövid távra megoldás a város pénzügyi gondjait
- Új ipari övezet alakul ki a város szélén.
- Erős iparváros Budapest közelében

- Helyi idegenforgalmi vállalkozások,
- Újult turizmus, tiszta egészséges levegő, visszaköltöznek a gályák!
- Nincs kockázat ha megtartjuk és tisztá vizi térség!
- Nem old meg semmit, „ami befolyik az rögtön kifolyik”
- Átgondolt környezet tudatos városfejlesztés,
- Lakosság bevonásával,
- Egyedülálló zöld „Ötlet” tervekkel az agglomerációban

Mi NEM-et mondunk a fecskendőgyárra!

Az ójságban szereplő, hivatkozott dokumentumok megtalálhatóak, a Tavirózsa Egyesület honlapján: www.tavirozsa-egyesulet.hu az Elni Veregyhádon Egyesület honlapján: <http://portal.hu/portal/veregyhas/>

A Tavirózsa Egyesület
által kiadott
Háttér-Kép c. lap
népszavazási
különszáma

Egy multi ipari beruházása ellen tüntetők,
„Mamut STOP” feliratú pólóban (Veregyház)

A megmentett pátyi Sasfészek-tó madártávlatból